

UMUDUN KADINLARI DERGİ KÜNYESİ

Sayfanın sol üst köşesinde üst bilgi olarak derginin logosu yer alıyor. İki bulut arasından doğan güneş görüntüsü. Bulutlar mavi, güneş sarı. Görüntünün üstünde yarım ay şeklinde dizilmiş Umudun kadınları yazısı. Altında düz biçimde dizilmiş “Yazılı, sesli aylık dergi” yazısı. Yazılar mor.

Umudun Kadınları Yazılı ve Sesli Aylık Dergi

Yıl 3, Sayı 32, Eylül 2024

Yayın Kurulu Üyeleri: Emine KAMÇI, Emine ORTAKAYA, Selvet BAYRAKTAR TOKAT, Sultan ÇAMUR KARATAŞ, Şule SEPİN İÇLİ.

Seslendirenler: Ayşenur DERSE, Ceren Serap AKIN, Ecem ZAFER, Filiz ARICIOĞLU, Gamze YILGIN, Konçur ORBAY, Merve KOÇ, Müge DEĞER TERZİ, Münevver ERTÜRK, Nazmiye COŞKUN, Sema EROL, Sultan ÇAMUR KARATAŞ, Zeynep KILIÇ.

Montaj: Ali CENGİZ, Yılmaz ARSLAN.

Düzeltilenler: Samet BAYRAKTAR, Sultan ÇAMUR KARATAŞ.

İletişim:

[Web sitesi: www.umudunkadinlari.com](http://www.umudunkadinlari.com)

[E-posta: umudunkadinlari@gmail.com](mailto:umudunkadinlari@gmail.com)

[You tube Kanalı: Umudun Kadınları](#)

<https://www.youtube.com/channel/UCemhgfNg5mivFwRrJPO9FZQ>

[Twitter: Umudun Kadınları Dergi@KadUmudun](#)

<https://twitter.com/KadUmudun>

[Instagram: umudunkadinlari](#)

<https://instagram.com/umudunkadinlari?igshid=YmMyMTA2M2Y=>

[Facebook hesabı: Umudun Kadınları](#)

<https://www.facebook.com/profile.php?id=100077440465949>

[Facebook sayfası: Umudun Kadınları Dergi](#)

https://www.facebook.com/Umudun-Kad%C4%B1nlar%C4%B1-Dergi-107662891830597/?ref=page_internal

Podcast: <https://podcasters.spotify.com/pod/show/umudun-kadnlar>

Spotify: umudun kadınları

Spotify: <https://open.spotify.com/show/6AjV2k5J5oO1DgKV3AkuVM>

Apple:

[WhatsApp: Şule Sepin İçli: 05323604831](#)

[Sultan Çamur Karataş: 05065140294](#)

UMUDUN KADINLARINDA BU AY

HAZIRLAYAN: Şule SEPİN İÇLİ

sulesepin06@gmail.com

Sonbahar geldi. Biz bu mevsimin tadını çıkaramıyoruz. Neden mi? Bizi çok üzen ve derinden etkileyen olaylar var da ondan. Narin canımızın katledilmesi yetiyor da artıyor. Yine de umutla yazılarımızı sizlerle paylaşmaya çalışıyoruz.

Sultan Çamur Karataş gibi “Ah Narin’im Ah Kuzum” diyoruz günlerdir. Narin cinayetinin düşündürdüklerini bulacaksınız bu yazıda. Bir de bu yorumu okuyalım.

Görme engelli kadınların başarısını kutlarken, başka bir görme engelli kadına uygulanan şiddete tanık oluyoruz. Narin’i de hiç unutmuyoruz tabii. Daha pek çok ilginç haberi toplamış Selvet Bayraktar Tokat ‘Kadının Güncesi’ köşemizde.

Objektif olmak genelde hep lafta kalıyor. Şule Sepin İçli taraf olanların nasıl davrandıklarını örneklerle anlatıyor ‘Sizden Bizden’ yazısında.

‘Hayat Sende Derneği’ni duyanlarınız vardır ama daha yakından tanımamız için Sultan Çamur Karataş, ‘Çoğalalım Çoğaltalım’ köşemizde Kübra Ünsal’ı konuk ediyor.

Ebru Bozcuk, ‘Masallar Hep Mutlu Sonla Mı Biter?’ yazısında, biten bir ilişki sonrasında ayaklarımızın üzerinde nasıl duracağımızı umutla anlatıyor.

Leyla Halit’i yakından tanımaya ve onun barışçıl mücadelesiyle tanışmaya ne dersiniz? ‘Tarihin Kadın Yüzleri’ köşemizde Selvet Bayraktar Tokat anlatıyor bu cesur kadını ‘Yaşayan Bir Direniş Efsanesi Sosyalist Kadın Leyla Halit’ yazısında.

Yeni bir yazarımız daha katıldı bize, Ayşe Gülçin İlhan. ‘Sanat Kavramı Üzerine’ yazısında, sanatın nasıl da önemsizleştirildiğini anlatıyor ve Köy Enstitüsünden örnek veriyor.

Şule Sepin İçli ‘Dengede Kalmak’ köşemizde, çoğumuzun kafa yorduğu yalnızlık konusuyla ilgili görüşlerini paylaşıyor bizlerle ‘Yalnızlıkla Baş Edilebilir Mi?’ yazısında.

Bir zamanlar gözümüz kadar önem verdiğimiz ağaçları keser olduk. Yayla Boztaş, ‘Zeytin Ağacıyla Söyleşi’ yazısında öylesine içten konuşuyor ki ağaçla, insanların ağaçlara nasıl kıydıklarına bir kez daha şaşırırmaktan kendini alamıyor insan.

Ejder meyvesinden sonra bir yararlı meyve daha bulundu ama adını ‘Bilim Dünyasında Bu Ay’ köşemizden öğrenelim. Sadece bu değil tabii, beyne hangi sevgi iyi geliyor? sorusunun yanıtı da bu köşemizde.

Emine Kamçı, derin hayvan sevgisiyle dolu. Kedileri nasıl doyurduğunu anaç tavrıyla anlatıyor ‘Dışardakiler’ yazısında.

Şule Sepin İçli, ‘Arı Kovanı’ köşemizde, heykele meraklı olan Eylem Yurtsever ile bu kez de yazmak üzerine konuşuyor. ‘Yazmak Biraz Da Abartmaktır’ diyor Eylem.

Fatma Işık Kaya, ‘Türkçem Ne Yaptılar Sana?’ yazısında, çoğumuzun duygularına tercüman oluyor ve sözcükleri nasıl da eskittiğimizi örneklerle açıklıyor.

Menekşe Koçak aramıza döndü ve ‘Duygularımızı İfade Edebiliyor Muyuz’ Köşemizde, Özel eğitime harcanan paraların etkili ve planlı kullanılması gerektiğinin altını çiziyor ‘Ne Yaptınız Oğlum Bu Paraları?’ yazısında.

İkinci yeni yazarımız, Cumali Aslan. ‘Kadınlara Karşı Nefret dili Kullanmanın Bir Bahanesi Olamaz’ yazısında, dünyanın her yerinde kadınların söylemlerle nasıl hedef alındıklarına değiniyor.

Emine Kamçı, ‘Deneyimlediklerim’ köşemizde, parmağı kırıkken keşfettiği bir deneyimini anlatıyor, ‘Yüzeyleri İyice Temizlediğinizden Nasıl Emin Oluyorsunuz?’ yazısında.

‘Sanatın Kadın Sesleri’ köşemizde Selvet Bayraktar Tokat, ilk kez Türkiye’ye gelen sergiyi, kaybettiğimiz sanatçı Sevil Üstekin’i ve bir de etkileyici kitap tanıtımını haber yapmış.

‘Selvi Boylum Al Yazmalım’ köşemizde Yayla Boztaş’ın yine o içten ve çok etkileyici anlatımıyla kaleme aldığı ‘Bahar Bizim Tek Dalımız’ öyküsünü bulacaksınız.

Bir yeni şairimiz daha var bu sayımızda. Melike Kordon ‘Yüreğimizden Taşanlar’ köşemizde, ‘Burdan Yak’ şiiriyle aramıza katılıyor.

‘Umut Şarkıları’ köşemizde Sertab Erener, “Üç maymun olma yeter ki” diyor ‘Aç Sesini’ şarkısında.

Oldukça çalışmışız ve bereketli bir sayı olmuş değil mi? Sesinizin hep çıkmasını diliyor ve gelecek sayımızda buluşmak üzere sizlere veda ediyoruz. Umutla kalın.

24 Eylül 2024

AH NARİN'İM AH KUZUM!

YAZAN: Sultan ÇAMUR KARATAŞ

Sen büyümeye çalışan küçücük bir kız çocuğuydun. Şimdi tüm Türkiye'yi ayağa kaldıran bir cinayetin başrolü oldun. Sana hiç yakışmıyor bu rol. Sana büyüdüğünde yapacağın keşifler, icatlar, meslekler, güzel günler, mutluluklar, başarılar yakıştırdı.

Kayıp haberin verildikten sonra aramalar başladı. Ne zaman öldürüldüğünü bilemiyorum. Çünkü kayıp olduğun hemen bildirildi mi bilmiyorum. Yayın yasağını çabucak koydular. Aramalar başladıktan 15 gün sonra çevrede kameralar olduğu ancak akıllarına gelip incelemeye başladılar. Görüntülerde fark edilen dere kenarındaki park edilmiş araç sürücüsü alınıp sorgulandı ve itirafçı ortaya çıktı. 19. günde cenazenin bulunduğu dere, daha önce de aranmıştı ve bulunamamıştın. Orada terliğin bulunmuştu ancak annen senin terliğin olmadığını söyleyerek soruşturmayı yanlış yönlendirmişti. Bunun üzerine herkes bir anne olarak soruşturmaya katkıda bulunmayışını çok eleştirdi. Eleştirenler hiç o bölgede yaşamamış olduğu ve kültürü tanımadığı için sadece annen değil bütün köyün suskunluğunun nedenlerini anlayamıyordu. Kadınların ve köylülerin bu tür yerlerde insandan bile sayılmadığını, hiçbir söz hakkı olmadığını, köylünün iktidar sahipleri ne derse onu yapmak zorunda hissettiğini, soruşturmada acıyla gördük. Bu ülkede çocuk olmak, kadın olmak, hayvan olmak, ağaç olmak çok zor.

Narin'im, bir Kızılderili atasözü var. Büyüyüp okuma fırsatı verilseydi eminim sen de okuduğun kitaplarda rastlayacaktın. *"Bir çocuğu bir köy yetiştirir."* Kızılderililer çocuğun iyi yetişmesi amacıyla söylüyorlar. Senin köyünde, bir köy bir çocuğun cinayetine tanıklık etti ve sesini bile çıkaramadı. Başka bilgiler de öğrenecektin: Türkiye'nin Çocuk Hakları Sözleşmesine ve çocukların cinsel istismara karşı korunması için yazılmış Lanzarote Sözleşmesine taraf olduğunu ve İstanbul Sözleşmesinde olduğu gibi bu sözleşmelerden çıkmak istediğini.

Ne uğruna böyle oldu, sen neden öldürüldün, neden cesedine ulaşılması bu kadar zaman aldı, deliller kayboldu, sana kim kıydı hiç bilemeyeceğim. Sen bulunduktan sonra yapılan otopsinin sonuçlarına, yakın akrabalarından gözaltına alınıp sorgulanan onlarca insanın ifadelerine ve mahkemenin verdiği hükme hiçbir şekilde inanamayacağım. Çünkü biliyorum ki, senin yaşadığın yerde din, tarikat, aşiret, ağa, muhtar, cehalet, kuran kursu, siyasi ilişkiler, suskunluk, ikiyüzlülük, isimsiz çocuk mezarları, silah depoları, çelişkili ifadeler, gerçeğin üstünü örtmeye devam edecek. Aynen senden önce şüpheli biçimde ölen ablan ve intihar ettiği söylenen kuzenlerinin ölümlerini bilemeyeceğim gibi.

Cenaze töreninde tabutunun üstüne gelinlik örttüler. Sen daha sekiz yaşındaydın. Gelinlikle ne işin olabilirdi ki? Gelinlik giymeyi çok istediğin için öyle yaptıklarını söylediler. Senin gelinlik giymek dışında hayallerin de vardı eminim. O gün okullar açılmıştı. Keşke tabutuna okul formanı koysalardı. Senin tabutun da cinayetin gibi var olan birçok durumu gözler önüne serdi. Yaşadığın yerde bir kadının kaderinin kefen ile gelinlik arasına sıkışmış olduğunu acı ile gördük.

Mezarının başında bir kadının “Havin’ime de böyle kıydılar” diye ağladığını gördük. O kadının ifadesini aldılar mı bilmiyorum. Sanırım anneannenmiş. Anladık ki daha önce de cinayet işlenmiş.

Narin’im, senin gibi kaybolan ya da cinayet kurbanı olan çocukların simgesi oldun. 2008-2016 yılları arasında 104.531 çocuk kaybı raporlanmış. Bu tarihten sonra resmi veri paylaşılmamış. Acaba devlet veri paylaşmadığında bu olayların olmayacağını mı sanıyor. Keşke öyle olsa Narin’im. Ama görünmez kılmak sorunu çözmiyor ki. Türkiye’de her gün ortalama 32, yılda 10.000 çocuğun kaybolduğu düşünülüyor. Ne yazık ki bu çocukların istismar edildiğini, organ mafyasının eline düştüğünü ya da katledildiğini düşünmek zorunda kalıyoruz. Senin cinayetinle bu konu daha çok gündem oldu, her yerde konuşuluyor. O çocuklar da senin fotoğraflarındaki gibi masum gülümlü, masum bakışlı çocuklardı. Umarım onlar için de ciddi soruşturmalar açılır ve iyi haberlerini alırsın.

Tam 19 gün senden gelecek iyi haberi umutla bekledik. Kötü haberle yandık. Türkiye ayağa kalktı. Çocukların, kadınların şiddetten korunması için gösteriler yaptık. Ortaya atılan magazin haberleriyle ilgilenmek yerine gerçeklerden söz ettik. Bunun son kötü haber olmasını diledik. Ne yazık ki biz senin soruşturmanı izlerken yine kayıp çocukların, istismara uğramış çocuk ve kadınların, öldürülmüş çocuk ve kadınların haberlerini aldık. Bu cezasızlık ortamında bu haberleri almaya devam edeceğimiz de görünüyor ne yazık ki.

Üstünü örtmek gerçekleri yok etmiyor. Devletin, toplumun tamamında cahillikle, çağdışı düşüncelerle mücadele etmesi gerekiyor. Bizim sivil toplum örgütleri olarak da kamuoyu oluşturup mücadele içinde bulunmamız gerekiyor. Mücadele alanlarımızdan biri de çocuk ve kadına yönelik şiddeti artıracak olan ataerkil düzeni koyulaştırmaya yarayacak milli eğitim müfredatının gözden kaçmasını engellemek olmalı. Ben hazırım Narin’im. Senin adaletin için ve korunmasız herkes için mücadele etmeye.

Ah Narin’im, ah kuzum! Seni koruyamadık. Umarım gerçek bir yargılama yapılır da suçlular cezasını bulur, sen de huzur bulursun. Seni unutmayacağız.

12 Eylül 2024

KADININ GÜNCESESİ EYLÜL

HAZIRLAYAN: Selvet BAYRAKTAR TOKAT

selvetbayraktar@hotmail.com

Merhabalar değerli dinleyenlerimiz ve okuyanlarımız. Kadına dair ne varsa sizlerle buluşturmak için çabalarımıza bu ayda devam ettik. Haydi, bakalım o zaman başlayalım. Önce başlıklar:

Görme engelli kadınlarımız goalboalde yine başardı

Engelli genç kıza minibüste darp! Hakaretler havada uçtu: Allah kime ne vereceğini biliyor

Beyoğlu Belediyesi'nin Kadın El Emeği Pazarı'na Kaymakamlık engeli: Mahkeme kararı gelmeden stantlar toplandı, eserlere zarar verildi

Narin Güran protestosunda gözaltına alınan kadınlara polis tacizi iddiası

ODTÜ'de ücretsiz SMEAR testine bütçe yetersizliği engeli iddiası

Afgan kadınlar, Arnavutluk'ta buluştu: Taliban'ın baskılarına karşı 'meydan okuma' zirvesi

Görme engelli kadınlarımız goalboalde yine başardı

Paris 2024 Paralimpik Olimpiyatları'nda... goalboall görme engelli kadın Milli Takımı altın madalyanın sahibi oldu

South Paris Arena'da oynanan yarı final müsabakasında, son iki paralimpik oyunlar şampiyonu Türkiye, unvanını korumak için İsrail karşısına çıktı.

İlk yarıyı 7-2 önde tamamlayan Türkiye, maçı da 8-3 olarak altın madalyanın sahibi oldu.

Rio 2016, Tokyo 2020'den sonra Paris 2024'te de altın madalya kazanan görme engelli milli sporcular, Türk spor tarihine geçti. Goalboall Kadın Milli Takımı, Türkiye adına paralimpik oyunlarda en fazla altın madalya kazanan ekip oldu.

Milli takıma altın madalyayı getiren baş antrenör Gültekin Karasu yönetimindeki kadroda Sevda Altunoluk, Fatma Gül Güler, Reyhan Yılmaz, Şeyda Nur Kaplan, Sevtap Altunoluk ve Berfin Altın yer aldı. Biz de Umudun Kadınları Dergisi yayın kurulu olarak görme engelli goalboall kadın milli takımımızı kutluyor ve başarılarının devamını diliyoruz. Gururumuzsunuz şampiyon kadınlarımız.

Engelli genç kıza minibüste darp! Hakaretler havada uçtu: “Allah kime ne vereceğini biliyor.”

İstanbul'da seyir halinde ilerleyen bir minibüste görme engelli bir kadın ile erkek yolcu arasında yer verme meselesi nedeniyle tartışma çıktı.

Ancak tartışma kısa sürede şiddetlenerek fiziksel saldırıya dönüştü. Adının Neslihan Sevda olduğu öğrenilen kadının tartışma sonrası kendisine saldıran şahsı cep telefonu kamerasıyla kayıt altına almaya başlamasıyla insanlık yoksunu vatandaş daha da pervasızlaştı. Olay dakikalarca

sürdü. Kadına tekmeler savurmaya başlayan saldırgan, minibüste bulunan yolcular tarafından engellenmeye çalışıldı, ancak tehditler ve küfürler savurmaya devam etti. Minibüste avukat olduğunu iddia eden kadına da sözlü olarak hakaretlerde bulundu. 3-4 farklı suç kaydı olduğunu marifetmiş gibi söyleyen saldırgan, avukat olduğunu söyleyen kadını da dikkate almadı. Tehdit ve hakaretlerine bir süre daha devam etti. Küstah erkek, kadının görme engelli olduğunu öğrenince “Allah kime ne vereceğini biliyor” diyerek saygı sınırlarını aştı.

Kadın yaşanan olay sonrasında kendisini darp eden saldırgan hakkında darp raporu alıp şikâyetinde bulundu. Yaşanan gergin dakikalar cep telefonu kamerasına saniye saniye yansıdı. Yüzde 60 görme engelli olan Neslihan yaptığı açıklamada yaşanan olaydan çok etkilendiğini, kısa sürede bu travmatik durumu atlatamayabileceğini söyledi. Bizler de yayın kurulu olarak bu terbiyesizliği vicdanımızda mahkûm ediyor ve esefle kınıyoruz. Engelli veya engelsiz bütün kadınların daima yanındayız. Dergimizin kapıları haksızlık yaşayan tüm hemcinslerimize ve ötekileştirilen bütün kesimden insanlara her zaman açıktır.

Beyoğlu Belediyesi'nin Kadın El Emeği Pazarı'na Kaymakamlık engeli: Mahkeme kararı gelmeden stantlar toplandı, eserlere zarar verildi

İstanbul'da Beyoğlu Belediyesi tarafından açılmak istenen Kadın El Emeği Pazarı güvenlik engeline takıldı. Kaymakamlık, geçmiş yıllarda basit bir başvuruyla açılabilen pazar için iptal kararı verdi. Beyoğlu Belediyesi, Kaymakamlık kararını Bölge İdare Mahkemesi'ne taşıdı. Mahkeme kararı henüz belli olmadan sabaha karşı pazara baskın düzenleyen çevik kuvvet ekipleri, güvenlik gerekçesiyle stantları topladı, pazarda satılacak eserlere zarar verildi.

Belediyenin Beyoğlu'ndaki ev kadınlarının ev ekonomisine destek olması amacıyla İstiklal Caddesi'nde bulunan Yeşilçam Sokak'ta gelecek hafta başlatmayı planladığı "Kadın El Emeği Pazarına" ait stantlar, Cumartesi sabaha karşı çevik kuvvet ekipleri tarafından toplandı. Belediyenin açılış hazırlıklarını yaptığı pazar ilk önce Beyoğlu Kaymakamlığı'nın kararıyla güvenlik gerekçe gösterilerek iptal edildi. Beyoğlu Belediyesi ise bunun üzerine yürütmeyi durdurma kararı istemiyle konuyu Bölge İdare Mahkemesi'ne taşıdı. Cumhuriyet'e konuşan Belediye kaynakları, mahkemenin henüz kararını açıklamamasına karşın polis ekiplerinin sabaha karşı pazara baskın düzenleyerek stantları topladığını ve Kemerburgaz'daki Yedi Emin Otoparkına götürdüğünü söyledi. Pazarda satılması planlanan ürünlerin tamamının Beyoğlu Belediyesi tarafından BESMEK Meslek Edinme Kurslarında eğitim alan kadınların ürettikleri ürünlerden oluştuğu ifade edilirken Beyoğlu Belediyesi, otoparka götürülen stantların kırık dökük bir halde görüntülediğini ve onlarla beraber toplanan el emeği eserlerin de parçalanmış olduğu bilgisini verdi. Belediye görevlileri, zarar gören eserleri tek tek belirleyerek hasar tespitinde bulunacaklarını söyledi.

Geçmiş yıllarda yine Beyoğlu Belediyesi tarafından Galata Kulesi yakınlarında açılan ve son olarak geçen sene de Yeşilçam Sokağı'nda açılan pazar için normalde yalnızca kaymakamlığa bildirildiğini ifade eden belediye yetkilileri, mevcut yönetimin de aynı yolu izlediğini ancak stantların bu yıl güvenlik gerekçesiyle engellendiğini belirtti.

Narin Güran protestosunda gözaltına alınan kadınlara polis tacizi iddiası

8 yaşındaki Narin Güran'ın Diyarbakır'da katledilmesi Türkiye genelinde tepkilere neden oldu. Eylemlerin merkezlerinden biri olan İstanbul'da, Kadın Cinayetlerini Durduracağız Platformu (KCDP) tarafından Kadıköy'de gerçekleştirilen açıklama esnasında kimlik kontrolü yapmak isteyen polisler tepki gösteren iki kadın gözaltına alındı.

Gözaltına alınanlar ifadelerinde, "polis şiddetine maruz kaldıklarımı belirterek kıyafetlerinin erkek polisler tarafından çıkarıldığını ve cinsel tacize maruz kaldıklarımı" söyledi.

Ayrıca doktor muayenesine polis eşliğinde girdiklerini aktaran kadınlar, polis tarafından maruz kaldıkları darp ve cebrin doktor raporuna işlenmediğini kaydetti. Kadınlar, ifadelerinde herhangi bir uyarı yapılmadan kanunsuz bir şekilde gözaltına alındıklarını ifade etti.

Gözaltı sırasında şiddete maruz kaldıklarını dile getiren Sevda Demir, "Kadınlar, İstanbul Emniyeti'ne mensup polis memurları tarafından cinsel tacize maruz kaldı. Fiziksel saldırı esnasında kıyafetleri çıkarılan arkadaşlarımızın görüntüleri erkek polislerin kişisel telefonlarıyla çekildi. Erkek polisler gözaltı süreci bitmesine rağmen takip yoluyla kadın ve LGBTİQ+ arkadaşlarımıza yönelik tacizini sürdürdü" iddiasında bulundu.

ODTÜ'de ücretsiz SMEAR testine bütçe yetersizliği engeli iddiası

Orta Doğu Teknik Üniversitesi (ODTÜ) kampüsünde bulunan Sağlık ve Rehberlik Merkezinin (Mediko) Kadın Hastalıkları ve Doğum biriminde şimdiye kadar ücretsiz olarak yapılan SMEAR testinin bütçe yetersizliği gerekçe gösterilerek artık yapılamayacağı öğrenildi.

Mediko'nun Kadın Hastalıkları ve Doğum biriminin internet sayfasında, "SmRM'de kadın hastalıkları, gebelik, menopoz muayeneleri, smear (rahim ağzı kanser tarama testi), ultrasonografi yapılmaktadır. Genel tıbbi bilgilendirme ve koruyucu hekimlik uygulamaları anlatılmaktadır" ifadelerine yer veriliyor.

Öğrenciler, devlet hastanelerinde randevu bulmakta zorlanan, özel hastane içince bütçesi olmayan kadınların smear testini ücretsiz olarak Mediko'da yaptırabildiklerini söyledi. Geçtiğimiz gün test yaptırmak için Mediko'ya başvuran bir öğrenciye artık SMEAR testi yapılmayacağı bilgisi verilirken okul yönetiminin bir önceki gün doktorlara bütçe yetersizliği sebep gösterilerek artık testi yapmamaları uyarısında bulunduğu öğrenildi. ODTÜ öğrencilerine ve personellerine ise bu değişiklikle ilgili henüz resmi bir bilgilendirme yapılmadı.

Afgan kadınlar, Arnavutluk'ta buluştu: Taliban'ın baskılarına karşı 'meydan okuma' zirvesi

130'dan fazla Afgan kadın, Taliban'ın insan haklarına yönelik devam eden ihlallerine karşı mücadelede Afganistanlı kadın ve kız çocuklarını temsil eden tek bir ses oluşturmak amacıyla Arnavutluk'ta düzenlenen 'Tüm Afgan Kadınları Zirvesi'nde bir araya geldi. Afganistan içinden zirveye ulaşmaya çalışan bazı kadınların seyahatlerinin engellendiği, Pakistan'da uçaktan indirildikleri ya da sınırda durduruldukları ileri sürüldü.

Diğer kadınların ise İran, Kanada, İngiltere ve ABD gibi mülteci olarak yaşadıkları ülkelerden geldikleri kaydedildi.

Organizatörler, iki yıldır hazırlıkları süren zirvenin, bölgedeki diğer birçok hükümetin reddetmesi üzerine Tiran'daki Arnavutluk hükümeti tarafından düzenlendiğini söyledi.

Zirveyi düzenleyen "Women for Afghanistan" adlı kuruluşun lideri kadın aktivist ve eski Afgan milletvekili Fawzia Koofi şunları söyledi:

"Bu üç günde, Afganistan'da kadınların kamusal alandan tamamen silindiklerini söyledikleri bir dönemde, her kesimden kadınlar mevcut statükoyu değiştirmeye yönelik senaryolar üzerinde çabalarını birleştirmek üzere bir araya geliyor. Taliban'ın gerçekleştirdiği insan hakları ihlallerinden nasıl sorumlu tutulacağı ve ülke içindeki kadınların ekonomik durumunun nasıl iyileştirileceği konusunda fikir birliği sağlamayı ve strateji geliştirmeyi amaçlıyoruz."

Zirve, Taliban'ın kadınların seslerinin kamusal alanda duyulmasını yasaklayan ve kadınların ev dışında bedenlerini tamamen örtmelerini zorunlu hale getiren yeni "ahlaksızlık ve erdemsizlik" yasalarını yayınlamasından birkaç hafta sonra gerçekleşti.

Hamid Karzai hükümetinde eski bir bakan olan ve şimdi insani yardım çalışmaları yürütmek üzere Afganistan'da kalan bir kadın hakları aktivisti olan Seema Ghani ise şöyle konuştu:

"Burada birlikte olmamız bir meydan okuma eylemidir. Susturulmayacağız. Afganistan'daki kadınlar ve kız çocukları her gün korkunun hâkim olduğu hayatlar yaşıyor. Evden çıkmak bile bir çile. Dünya yoluna devam ediyor ama biz hep birlikte unutulmadığımızdan emin olmak için buradayız. Hepimiz birbirimizle aynı fikirde olmak için burada değiliz, ancak konuşmak, tartışmak ve umarım tek bir sesle bitirmek için buradayız."

Üç gün sürecek zirvenin sonunda organizatörler, Afgan kadınlarının Taliban tarafından hak ve özgürlüklerine yönelik sistematik saldırıya nasıl karşılık vermek istediklerini ortaya koyan ve uluslararası topluma yönelik bir dizi talep ya da kılavuz yayınlamayı umuyor.

Taliban'ın Afganistan'ın kontrolünü ele geçirmesinden bu yana geçen üç yıl içinde kadınların ücretli işlerin çoğundan men edildiği, kamuya açık parklarda yürümelerinin engellendiği ve ceza adaleti sisteminin dışında bırakıldığı ve kız çocuklarının ortaokula ya da üniversiteye gitmelerinin

engellendiği biliniyor. Taliban'ın ayrıca, zina gibi suçlar için kadınların taşlanmasına da yeniden başladığı belirtiliyor.

Gelecek sayımızda yeniden görüşe bilmek dileğiyle umutla kalın.

21 Eylül 2024

SİZDEN-BİZDEN

YAZAN: Şule SEPİN İÇLİ

sulesepin06@gmail.com

Türkiye her gün Narin canımızı konuşuyor. Narin ilk miydi? Hayır. Giderek çocuk, aile katliamlarına dönüşen cinayetlerde, kayıplarda öldürülenlerin adlarını saymayacağım. Saymakla bitmeyeceği için saymadığım canlarımıza haksızlık etmek istemem. Bu olayların temelinde yatan pek çok nedenler arasında, siz-biz konusunu irdeleyelim gelin birlikte.

Binlerce çocuğun, kadının taciz ve tecavüze maruz bırakıldığını duyuyoruz ve biliyoruz. Hele ensest ilişkiler almış başını gidiyor. Bunları besleyen önyargılarımız var. Bu önyargıların temelinde sizden mi bizden mi algısı yatıyor. Çok sevdiğimiz, eleştirmedikimiz, toz konduramadığımız, tanıdığımız insanlar bizden, tanımadığımız, düşman olduğumuz, öfkelendiğimiz insanlarsa sizden grubuna giriyor. Anne, baba, kardeş, yakın akrabadan zarar gelmez' inancıyla eğitiriz çocuklarımızı. "Tanımadığın insanların elinden bir şey alma, onlarla konuşma, onlar güvenilmez" derken, zararların daha çok yakınımızdakilerden geldiği gerçeğini yadsırız. Çünkü onlar bizdendir, süttten çıkan ak kaşıktır. Çocuklarımız anlatamaz, utanır. Anlatmaya kalksa da tıkarız ağzına lafı. "Hiç olur mu öyle şey? Sen yanılıyorsundur. Amcan, dayın sana kötülük yapmaz." Çocuklar susar, onlar sustukça bizden olanlar yanlışları katlayarak yapmayı sürdürür. Çocuk başına gelenleri neden anlatsın ki? Ona yakınları inanmak istemez. Yaşananlar gizli kalır fakat yaşayanın içinde kapanmaz bir yaradır bu.

Bizden olanlar o kadar tehlikelidir ki çocuğumuza zarar verdiğini görmezden gelebiliriz. Çıkarlarımız devreye girer. "Yuvam yıkılırsa ne yaparım? En iyisi susayım." ya da "Söylesem başkaları da ölür. Bana da inanmazlar." diyerek ihmal eder yavrusunu.

Bizden olan biri hırsızlık yapar, "Hayır olamaz iftira bu" deriz. Yine bizden biri taciz eder, tecavüz eder, cinayet işler, "Kim bilir o ne yapmıştır da bunlar olmuştur." diyerek bizden olanları aklarız. Sizden olanlar hep suçludur, sorunludur.

Toz kondurmadığımız biri hata yapar, hata yaptığını kabullenmek istemez, hemen savunmaya geçeriz.

En bariz örneği her gün medyadan izliyoruz. Türkiye Büyük Millet Meclis'inde bolca bizden ve sizden olanlar var. Bizden-sizden örneklerini çoğaltabiliriz. En iyisi siz de kendi yaşam örneklerinizden yola çıkarak bu iki karşı kavramı irdeleyin. İşin içinden çıkmak mümkün değil.

Eşit, adil, barışçıl ve hakça bölüşülen bir yaşam kurmayı amaçlıyorsak, bizden-sizden olanlarımızı azaltma çabası içine girelim ne olur. Başkaları "Ama o senin kardeşin, dostun, aynı yönetimde çalıştığın arkadaşın. Neden onların yanında olmuyorsun?" sözlerine kulak asmayalım. Varsın sizi kendi kafalarınca sizden sınıfına koysunlar, ne çıkar. Bu sizin duruşunuzdur.

Ufku açılmayan, baskı ortamında bulunanların bunları gerçekleştirmesi biraz zor ama eğitim görmüş, kitap okumuş insanların bunları irdelemesi ve baskılara boyun eğmemesi daha kolay. Çok büyük bir çaba gerektirdiğini de unutmamak gerek.

Narin'in durumu da yukarıda anlattığımızın ta kendisi. Suçlular bizden olmuşlar, bizdeni baskıyla kuşatmışlar, korkuyorlar, susuyorlar, göz yumuyorlar, üstünü kapatıyorlar. Emin olun, sizden olan bir çocuk böyle canice öldürülseydi, bizden olanlar aslan kesilirlerdi.

Ne bizden ne sizden olalım. Haklı olanın yanında olalım.

21 Eylül 2024

ÇOĞALALIM ÇOĞALTALIM HAYAT SENDE DERNEĞİ

SÖYLEŞİYİ YAPAN: Sultan ÇAMUR KARATAŞ

KONUK: Kübra ÜNSAL

Sultan: Merhaba Umudun Kadınları dinleyicileri. Hayat Sende Derneği ile birlikteyiz. Bugün Kübra ÜNSAL'la birlikte olacağız ve hem Kübra'yı hem de Hayat Sende Derneğini tanıyacağız. Kübra benim için çok kıymetli. Hem meslektaşım aynı zamanda da hak temelli çalışan bir insan. Hoş geldin Kübra.

Kübra: Hoş buldum merhabalar nasılsınız?

Sultan: İyiyim, teşekkür ederim. Sen nasılsın?

Kübra: Ben de iyiyim çok teşekkürler.

Sultan: Kübra'cığım önce kendini tanıtmayı rica edeceğim. Daha sonra da Hayat Sende'yi tanıtırın harika olacak.

Kübra: Tekrar merhabalar, Kübra Ünsal ben. Başkent Üniversitesi Sosyal Hizmet Bölümünden mezunum. Hayat Sende ile de yollarımız sosyal hizmet stajımla kesişti. Sivil toplumda sosyal hizmeti deneyimleme fırsatım oldu. Güçlendirme, savunuculuk gibi pek çok yaklaşımla

çalışıyoruz. Tabii bunun için de Hayat Sende çok güzel bir adres oldu. Hayat Sende 2007 yılında kendileri de koruma altında yetişen gençler tarafından kurulan bir öz örgüt aslında. 2012’de daha dönüşüme uğrayarak güçlendirme perspektifiyle çalışmalarını güncelliyor. Hayat Sendenin vizyonu yuvaların kapatıldığı, yani kamu devlet kurumunda kalan çocuklarımız için söylüyorum. Kurumların kapatıldığı, devlet koruması altında yetişen çocuk ve gençlerin hayata sevgi dolu yaşlılarıyla eşit fırsatlarda atıldığı, bir dünya hayal ediyor aslında. Misyonu da koruma altındaki çocuk ve gençlere, korumadan ayrılan bireylere yönelik yenilikçi politikalar geliştirmek ve buna hizmet edecek uygulamalar yapmak. Temel değerleri ise partiler üstü olmak. Ne demek bu? Herhangi bir partinin yanında veya karşısında yer almayacak şekilde koruma altında yetişen çocuk ve gençler alanında çalışan kişilerle çalışabilir, şeffaf olmak, hesap verebilir olmak. Hayat Sende Derneği her yıl yıllık beyannamesini, gelir giderini, aldığı bağışları ve bu bağışları ne için kullandığını yılsonunda raporluyor. Bunları da hem kendi sitesinden hem de açık açık platformundan yayınlıyor. Oradan da inceleyebilirsiniz. Hak temelli yaklaşımla çalışmak Hayat Sende için oldukça Önemli. Yardım temelli, acıma temelli bakış açısıyla yaklaşmıyor Dernek. Bu tür paylaşımlara da kesinlikle karşı çıkıyoruz. Herhangi bir paylaşımımızda koruma altındaki yetişen çocuk ve gençlere acıyarak veya onları mağdur göstererek herhangi bir şey talep etmiyoruz biz kimseden. Diyoruz ki, her çocuk her genç belli başlı haklara sahiptir. Ancak bazen toplumda ayrımcılığa maruz kalabilir. Bu haklara erişmede güçlük çekebilir. Biz de bu haklara erişmede ne gibi destek olabiliriz? Ayrımcılıktan söz etmiyoruz. Kesinlikle hak temelli yaklaşımdan söz ediyoruz. Eşitlik, yenilikçilik ve çözüm odaklılık bizim için çok kıymetli. Yani zamana ayak uydurma, doğal afetler, deprem, korona gibi dönemlerde güncel projelerini geliştirme, bakış açısını hızlı bir şekilde güncelleyebilme oldukça önemli.

Sultan: Peki Kübra’cığım yönetim kurulunda da yine korunma deneyimi olmuş arkadaşlarımız mı yer alıyor?

Kübra: Elbette hem yönetim kurulunun hem de üyelerin büyük bir çoğunluğu koruma deneyimi olan bireylerden oluşuyor. Dernek başkanı yine koruma deneyimi olan bir hanımefendi Tuğçe Ekin. Emre Erduran, Emrah Şahin, Elif Gökçe Kazancıoğlu, Halil İbrahim Buyar diğer dernek yönetim kurulu üyeleri. Yine aralarında koruma deneyimi olan bireyler yer alıyor. Bizler de çalışıyoruz. Ben gönüllü yönetimi, idareciler sorumlusuyum. Rümeyza Bozdemir genel koordinatör sosyal hizmet uzmanı, Seray Dicle, Günay Ekinci de iletişim kaynak geliştirme ve sorumlusu. Aynı zamanda dediğim gibi üyelerimizde de hem koruma deneyimi olan hem olmayan kişiler yer alıyor.

Sultan: Evet, ayrımcılığa karşı olduğunuzu söylediniz. Dilde ayrımcılıkla ilgili bir çalışmanız vardı. Ondan söz eder misiniz?

Kübra: Evet, Dernek genel olarak bu koruma deneyimi olan bireyleri eğitim, iş, burs, staj gibi konularda haklara erişim noktasında destekliyor, ancak yine bu çocuk ve gençlere ilişkin medyada ve toplumda olumsuz eylem ve söylemlerle sıklıkla karşılaştıklarını dile getiriyorlar. Biz de bunlarla mücadele ediyoruz. ‘Sosyal duvarları yıkalım’ Derneğin ilk projesi. Toplum da bu bireylerin potansiyellerini geliştirmede önüne engel koyuyor bu olumsuz bakış açısı, eylem ve söylemler. ‘Doğru sözlük projesi’ geliyor bundan sonrasında Hayat Sende Derneği tarafından. Burada etiketleyici ve dışlayıcı söylemler yerine neler kullanmalıyız? Kullandığımız dil nelere etki ediyor? Bunları da tek tek açıkladığımız bir sözlük. Her kelimeye ne için karşı çıktığımızı, neden bunu kullanmamamızı önerdiğimizizi ifade ediyoruz. Mesela kimsesiz çocuk sıklıkla dilimizde çok yaygın bir şekilde kullandığımız ifadelerden bir tanesi. Bunun yerine devlet koruması altında yetişen çocuk veya genç ifadesini kullanıyoruz. Kimsesizlik hem acizyetlik hissi çağrıştıran bir söylem hem de suistimale açık. Yani ben her şeyi yapabilirim. Herhangi bir şey de olmaz gibi bir bakış açısı oluşturan bir ifade. Aynı zamanda dünyada da bu oran bu şekilde. Bu çocukların çoğunlukla ailesi aslında hayatta. Ancak belli şartlarda bakım sağlayamadıkları için kurumda veya koruyucu ailede yetişiyorlar. Ailesi hayatta olmasa dahi çevresi, akrabaları, arkadaşları, kurum personelleri, bakım veren tanıştıkları insanlar var. Dolayısıyla kimsesiz değil diyoruz. Ya da sıklıkla çok istemeden kullandığımız kelimelerden bir tanesi de koruyucu aile olan bir aileye işte gerçek çocuğunuz mu? Hangisi? Ya da işte evlat edinen aileye ya da evlat edinilen çocuğa aynı şekilde, gerçek annen baban kim ifadesinin er verildiğini görüyoruz. Ancak buna şu yüzden karşı çıkıyoruz. Bir çocuğa bakım veren, sevgi veren aile ortamını hissettiren kim ise çocuğun gerçek ailesinin o olduğunu biz savunuyoruz. Dolayısıyla eğer bahsettiğimiz şey kan bağı olan aileyse biyolojik aile ifadesine yer veriyoruz. Yine bahsettiğimiz kan bağı olan çocuğu soruyorsak da biyolojik çocuğunuz hangisi şeklinde yaklaşıyoruz. Her ikisi de gerçek aslında baktığımızda. Bir çocuğa bakım veren, sevgi, ilgi gösteren aile gerçek ailedir diyoruz.

Sultan: Bence de sevgi, ilgi gösteren aile gerçek ailedir. Bu çocuklarda kimsesiz değil çünkü arkalarında koskoca bir devlet var.

Kübra: Evet, hem devlet hem de kendi kurdukları çevresi yer alıyor. Dolayısıyla aslında bu etiketleyici, dışlayıcı söylemler bireyde ne gibi olumsuz etkilere yol açıyor? Bunların yerine neden bu kelimeleri kullanmayı öneriyoruz. Bunu da aslında doğru sözlüğün yan sayfasında açıklıyoruz, Her kelimeyi. Yine ‘almak vermek’ kelimelerine de karşı çıkıyoruz. ‘Evlatlık almak vermek’ kelimesine. ‘Çocuk alacağım’ ifadesi yine sıklıkla karşımıza çıkıyor. Hem metalaştıran bir ifade hem de çocuğu aileden dışarıda bırakan bir söylem. ‘Çocuğu evlat edindirme, koruyucu ailesi olma’ tercih ettiğimiz kelimelerden.

Sultan: Aslında daha da basitleştiriyoruz, işi doğru sözcükleri kullanarak. Başka çalışmalarınız da var.

Kübra: Kesinlikle. Yine aynı zamanda eğitim aslında bizim gündemimize sıklıkla gelen bir konu. Çünkü birçok gencin üniversiteye devam etmekte güçlük çektiğini yaşıyoruz. Kimisi bir an önce aslında iş hayatına atılıp para kazanma motivasyonu, kimi de eğitime devamında güçlüklerle, haksızlıklarla karşılaştığı için eğitimi bıraktığını söyleyebiliyor. Dolayısıyla bizim için aslında eğitim, burs desteği, mentörlük programlarıyla hem kariyer hedeflerini belirlemede hem de devlet kamu memurluğu dışında da hangi seçeneklerin olduğunu aktarmak istediğimiz programlar var. Bilmiyorum biliyor musunuz? İzleyicilerimiz biliyor mu? Koruma deneyimi olan çocuk ve gençlerin en az 2 yıl koruma altında kaldığında ve 18 yaşında koruma kararı devam ettiğinde memur olma hakları var. Dolayısıyla bu haklardan yararlanabiliyorlar. Ancak memur olmak onlar için tek seçenek değil, belki özel sektörde çok daha yetenekli olabilecekleri, potansiyellerini ortaya koyabilecekleri bir konu var. Dolayısıyla onları yönlendirebileceğimiz kariyer mentörlük programlarımız, koçluk programlarımız yer alıyor. Yabancı Dil bizim için çok kıymetli. Özel sektörün çok aradığı bir özellik. O yüzden yabancı dil mentörlüğü diye bir programımız yer alıyor. Bunun dışında bir anlamda toplumsal cinsiyet eşitliği gibi konulara değindik. Kapasitemizi geliştirdik. Bir yandan eleyle yine aynı şekilde çeşitli projeler yaptık. Bu sanatsal yönümüzle aslında kapasitemizi geliştirebilecek etkinlikler gerçekleştirdik. Bunun yanı sıra bu sene koruma altında yetişen kız çocukları ve kadınların çocuk yaşta erken ve zorla evliliklerine dikkat çektik. Bu konuda proje geliştirdik. Çeşitli alanlarda koruma deneyimi olan bireylerin farkındalık kazanmalarına yönelik projeler yürütüyoruz. Güçlendirme perspektifi yine oldukça önemli Bizim için. Savunuculuk yine yaptığımız çalışmalardan bir tanesi.

Sultan: Bu gençlerle ne kadar güzel bir dayanışma içindesiniz. Onlarla sürekli iletişim halindesiniz. Onlardan mı çıkıyor bu yaratıcı fikirler. Çok güzel Çalışmalar bunlar çünkü.

Kübra: Evet, yine gönüllülerimizden ve üyelerimizden oluşan bir ağ bu bir bakımdan. Yılda bir defa kampla ve eğitimlerle Türkiye'nin pek çok yanında bursiyerlerimizle koruma deneyimi olan gençlerle bir araya gelme fırsatı buluyoruz. Burada hem projelerimizi tanıtıyoruz hem de projelerimizi geliştirirken aslında onlardan fikir alıyoruz, birlikte geliştiriyoruz. koruma altında yetişen çocuk ve gençler için değil, onlar ile.

Sultan: Çok kıymetli çünkü sorunu yaşayan insanlarla birlikte çalışmak, sorunu yaşayan insanların isteklerine yönelik çalışmalar yapmak çok değerli. Genellikle sorunu yaşayanlar için birileri bir şey yapar. Siz böyle bir yaklaşım içinde değilsiniz. Çok tebrik ediyorum.

Kübra: Evet. 2023 yılında mesela eleleden bahsetmişim az önce. Kültür sanat yoluyla savunuculuk çalışmasıyla kampta bir araya geldik. Orada projelerimizi geliştirmek için konuştuk.

Yine daha önceki senelerde doğru sözlüğü kampta ele almıştık. Orada kelimelerin güncellenmesinde yine gençlerden destek aldık. Siz nasıl ifade edilmesini istiyorsunuz? Bu söylemler sizi rahatsız ediyor mu? Toplumda başka hangi söylemlerle karşılaşyorsunuz ve bunun yerine yeni neler önerirsiniz? Bunları konuşmuştuk. Grup çalışmaları, oturumlar belli başlı çalışmalarla da yine aynı şekilde geri bildirimlerini alıyoruz. Birlikte geliştirmek keyifli oluyor.

Sultan: Çok güzel zaten de olması gereken ve hak temelli yaklaşımın gerektirdiği bir durum bu. Umudun Kadınları dinleyicileri için son olarak ne söylemek istersin?

Kübra: Kesinlikle. Pek çok sivil toplum örgütü var. Pek çok katılabileceğimiz, destek olabileceğimiz, bilgi birikimimiz olsa da olmasa da girip öğrenebileceğimiz sivil toplum örgütü var. Her alanda hak temelli yaklaşıma bir şekilde elimizi atabiliriz. Hangi alanda çalışmak istiyorsak çocuk, genç alanında, yaşlılık alanında fark etmeksizin herhangi bir sivil toplum örgütüne girip gerçekten bir etki yaratmak, En azından kendinizi geliştirmek, toplumda bir farkındalık oluşturmak, sadece kendi çevrenizi bile bununla ilgili bilgilendirmek çok kıymetli. O yüzden gerçekten sizin de yaptığınız çok değerli. Ben de size teşekkür ederek bitirmek istiyorum. Sivil toplumun gerçekten tüm dünyaya çok etkisi olduğuna inanıyorum. Umarım güzel etkiler yaratırız. Birlikte de güzel izler bırakırız.

Sultan: Umarım öyle olur. Sevgili Umudun Kadınları dinleyicileri bugün Hayat Sende Derneğinden Kübra Ünsal'la birlikteydik. Bir sonraki söyleşide tekrar görüşmek dileğiyle hoşça kalın, çok teşekkürler Kübra.

Kübra: Ben teşekkür ederim davetimiz için.

MASALLAR HEP MUTLU SONLA MI BİTER?

YAZAN: Ebru BOZCUK

ebrubozcuk@hotmail.com

“Gidiyor musunuz?... Güle güle

Kapıyı iyice kapayın, sizden üşüdüm.”

FÜRUZAN

Ayrılık kararı, o üşüdüğün anın gelip çattığı andır ve İranlı şair Füzuran bunu ne muhteşem ifade etmiştir.

Oysa biz, sonu tatlıya bağlanan ve “Onlar ermiş muradına, biz çıkalım kerevetine” diye biten masallarla büyümemiş miydik?...

Mutlu sonla biten o masallar kodlarımıza öylesine işlemiştiki ne yapıp edip o sonu bir şekilde başarmamız gerekiyordu.

Muratlarına ermişlerdi de acaba bir ömür boyu mutlu yaşamışlar mıydı, bakın işte orası başlı başına bir muammaydı.

Bu toplumda kadın olmak zor zanaattır.

Boşandıysanız veya bir ilişkiyi yürütemediyseniz vay halinize...

Kendinizi uzun bir süre “Ayrık otu” gibi hissedersiniz.

Başaramayanlar kulübünün yıldızlı üyesi olmuştunuzdur fakat kimse size apolet takmaz.

“Neden başaramadım” sizi yiyip bitirirken, “Niye ki, ne oldu da dayanamadın, ne kadar iyi insandı, ne güzel düzenin vardı” sözleri bir ordu gibi üzerinize saldırır. Öylece kalakalırsınız...

MUTLU SON dediğiniz, sizi anlamayan, gözyaşınıza bile kayıtsız kalan bir adamla koca bir ömrü tüketmek midir?...

Tabii ki değildir.

Bence MUTLU SON, artık sevgi sunulmayan, şefkat gösterilmeyen bir masadan kalkmayı bilmektir.

MUTLU SON, KİMSENİN DİLİNİ ÖĞRENMEKLE GEÇİRİLMEMEYECEK KADAR KISA BİR HAYATIN İÇİNDE OLDUĞUNU FARKETTİĞİN VE GİDEBİLDİĞİN ANDIR.

Kimsenin onayına gerek duymadan, ne pahasına olursa olsun deyip, yola çıkma kararı aldığı andır.

Artık kurban modundan çıkıp, içindeki küçük kız çocuğuna sarılıp mavileri kuşandığın o sabaktır.

Yalnızlığın dayanılmaz fakat bir taraftan da vazgeçilmez hafifliğidir mutlu son.

En iyi arkadaşının kendin olduğunu ve onunla her şeyi başarabileceğini anladığın andır.

Kendi hayatının başrolünü oynamaya karar verip, en iyi rolünü oynama zamanının geldiği andır.

“Benim güzel hatalarım oldu ve iyi ki de oldu” deyip kendini affettiğin andır mutlu son.

Bir gün her şeyin geçeceğine inandığın andır.

Yaşamak istediğin hayatı hayal etmeye başladığın ve yeniden heyecanlandığın andır.

Mutluluğun, huzurun, kurtuluşun için muhakkak bir “Beyaz atlı prens” e ihtiyaç duyulduğu ki o adamın senin kim olduğunu ancak ve ancak ayağına o ayakkabıyı giydirdikten sonra anlayacak kadar kapasitesiz bir salak olduğunu ve bir prene asla ihtiyacın olmadığını anladığın o uyanış halidir mutlu son...

Bu sebeple ne prensin seni öpüp ayıltacağına, ne de ayağına olmasını beklediğin o cam ayakkabıya ihtiyacın olmadığını anladığın vakittir.

O mutlu sonun içinde mutsuzluğun, acıların, yalnızlıkların, zorlukların olduğunu da bilip yola çıkma cesareti gösterdiğin andır.

Kendi mutlu sonunu yazmaya cesaret edecek kadar direnişçi bir ruha sahip olduğunu anladığın andır.

Kimsenin eksik sevgisine kendini muhtaç etmediğin, kimsenin eski travmalarını iyileştirmek zorunda olmadığını anladığın andır.

Seni sen yapan taraflarını kabul etmeyenlerin, hayatında yeri olmayacağını anladığın andır.

Cebinde yalnızlığınla birlikte şıkırdayan ve sadece sana ait olan o ev anahtarını öpüp kokladığın andır mutlu son.

Gidebildiğin için kendini pamuklara sarman gerektiğini ve kimseden bir şey beklememen gerektiğini öğrendiğin andır.

Geceleri gelip üstünü örten bir baba ile ya da hastayken sabahlara kadar başında bekleyen bir anne ile geçirdiğin çocukluğuna ihanet ettiğini anladığın ve seni değersizleştirmeye çalışan, üstüne üstlük tüm bunların farkında bile olmayan o adamdan gittiğin andır mutlu son.

Heveslerinin sönmesine bir son verip, içindeki o yaşama sevincine yeniden kapıları araladığın andır.

Onunla cebelleşeceğim diye bütün güzel huylarının değiştiğini anladığın andır ki en acıtanı da o andır.

Sevmenin bile bittiğini, yorduğunu ve artık gitmek gerektiğini anladığın andır mutlu son...

Velhasıl bırakınız o eski masallar çocukluğumuzdaki gibi kalsın. Ne de olsa biz hala iyimser yanımızı ve bir gün iyilerin kazanacağına dair inancımızı hiç kaybetmeyeceğiz.

Varsın o prens bir öpücükle ayıltacağı o kızı aramaya devam etsin ya da camdan ayakkabı ayağına olunca aradığı prensi bulup bir ömür boyu mutlu olacağına inanan o naif kızcağız beklemeye devam etsin.

Bizim artık kendi masalımızı yazma zamanımız. Kim bilir belki de adı "Alice Harikalar Dünyasında" olur ne dersiniz?...

Herkesin mutlu sonu farklıdır. "Bir varmış, bir yokmuş" diye başlar fakat inceden inceye sonun pekiyi olmadığını da hissettirir sanki.

Masalı dinleyenler mutlu son zannettikleri finalden sonra kerevetin üstüne oturup başka masalların peşine düşerler.

Bu arada kendi hayatları ne vaziyettedir orasıyla pek ilgilenmezler. O kerevete oturup bu masalları yazan ve diğer kurbanları bekleyen bir güruh var sanırım.

Kim bilir belki onlar da mutlu sonu hayal edenler kulübündendir.

Bütün mesele sabah gülümseyerek, hafiflemiş bir kalple, iyi dileklerle uyanıyor musunuz? Bakın işte en mühimi bu...

Öyle uyandığınızda tıpkı peri masallarındaki gibi üzerinize yıldız tozları, simler, pırıltılar yağır işte.

Çünkü artık bizim yazdığımız masal başlamıştır.

Neticede Füzûzan'ın dediği gibi, üşümeye hiç gerek yok. Kapı kapatılır ve biter.

Bu masal da böylece sonlanır fakat gökten 3 elma düşmeyi de ihmal etmez.

Birisi mutlu sona inananların, diğeri mutlu sona hiç inanmayanların, diğeri de "HAYAT KISA, KUŞLAR UÇUYOR" diyenlerin başına düşer.

Kalınız selamete...

Eylül/2024

TARİHİN KADIN YÜZLERİ

YAŞAYAN BİR DİRENİŞ EFSANESİ SOSYALİST KADIN LEYLA HALİT

HAZIRLAYAN: Selvet BAYRAKTAR TOKAT

selvetbayraktar@hotmail.com

Biz bu köşemizde çoğunlukla kadın özgürlük mücadelesine emek veren, halk için sanat üretimleri yaparak yüreklerde iz bırakan, toplumsal kadın hareketine katkıda bulunan kadınlarımızın yaşamlarına ve eylemlerine yer verdik. Aramızdan ayrılan, kalbimizde her zaman yaşamlarıyla ve mücadeleleriyle örnek olan kadınları tanıştırdık sizlerle. Bu defa bir değişiklik yapıyor, hala yaşamını sürdüren Filistin efsanesi Leyla Halid'i konuk ediyoruz Tarihin Kadın Yüzlerine.

Filistin Halk Kurtuluş Cephesi içinde "Şadya Ebu Gazale" takma ismiyle bilinen Leyla Halid, 1944 yılında İsrail devleti sınırları içinde yer alan Hayfa şehrinde dünyaya geldi. Filistinlilerin Nakba olarak adlandırdıkları 1948'de İsrail devletinin kurulmasından sonra farklı bir yola doğru evrildi. Halid, birçok Filistinli gibi Nakba sırasında ailesiyle beraber doğduğu kent Hayfa'dan Güney Lübnan'a gitti.

Filistin davasına katılması

Leyla Halid, 1967 yılında Filistin mücadelesinin silahlı eylemlere evrildiği sırada Kuveyt'te yaşıyordu, öğretmendi. Kuveyt'teki hayatı boyunca Filistin davasından da uzak durmamıştı. Daha 15 yaşındayken Filistin mücadelesinin simge isimlerinden Corç Habaş'ın kurduğu Arap

Milliyetçiler Hareketi'ne katılmıştı. Filistin Halk Kurtuluş Cephesi (FHKC) bu hareketin içinden 1968 yılında doğacaktı.

Kuveyt'ten sonra Ürdün'e geçen Leyla Halid, 1969 yılında burada Filistin Halk Kurtuluş Cephesi'nin eğitim kamplarına katıldı. Hareketin içinde de dış operasyonlar şubesinde görev aldı.

'Davası için uçak kaçıran ilk kadın'

"Dünyada uçak kaçırmaya eylemlerini gerçekleştiren ilk kadın" olarak tarihe geçen Leyla Halid, 29 Ağustos 1969'da 840 numaralı Los Angeles-Tel Aviv uçuşunu gerçekleştiren bir Amerikan uçağını kaçırmaya bütün dünyanın dikkatini Filistin davasına çekmeyi başardı.

Bu uçak Tel Aviv semalarını geçtikten ve 4 yaşındayken sürüldüğü topraklar üzerinde belli bir süre uçtuktan sonra Suriye'nin başkenti Şam'a iner. Uçağın inmesinden sonra 116 yolcu indirilir ve uçak patlatılır, Halid Suriye yönetimine teslim olur. Serbest kalmasının ardından önce Ürdün'e, daha sonra da Lübnan'a geçer.

Leyla Halid mücadelesini bırakma niyetinde değildi. Filistinli tutsakların serbest bırakılması için başka bir uçak kaçırmaya eylemine katılan Halid'in işi bu defa zor gibi görünüyordu. Nitekim artık bütün dünyanın ve özellikle de İsrail güvenlik güçlerinin tanıdığı Leyla Halid, estetik ameliyatı olur ve Honduras pasaportu alır.

Bu sefer hedef bir İsrail uçağıdır ve bunun için Nikaragualı bir yoldaşıyla beraber Frankfurt'a gider. Bu eylem eşzamanlı olacak üç uçak kaçırmaya eyleminin bir parçası olacaktır. Eylemi gerçekleştirmek için Frankfurt'tan Amsterdam'a geçen Halid, tanınmadan uçağa binmeyi başarır. Ancak bu eylem planlandığı gibi gitmez ve Nikaragualı yoldaşı hayatını kaybeder. Kendisi ise yaralı olarak kurtulur. Londra'da tutuklanan Leyla Halid, daha sonra FHKC'deki yoldaşlarının bir başka uçak kaçırmaya eylemi sayesinde 28 gün sonra serbest kalır.

Nikaragualı arkadaşı Patrick Arguel'in ölümü onu çok üzer. Arkadaşı için hissettiği acıyı şu sözlerle anlatmaya çalışır;

"Hayatımda hiç bu kadar ağlamamıştım. Ortağım kafasından vurulmuş bir vaziyette ayaklarının dibinde yatıyordu. Nikaragualıydı, onun yerine benim ölmem gerekiyordu çünkü Filistinli olan bendim. Gerçi bizim için bütün barış savaşçıları eşitti ama yine de benim yerime ölmüştü." Filistin lideri Yaser ARAFAT'ı yozlaşmaya izin vermekle ve demokratik olmamakla eleştiren Halid, Filistin Ulusal Yönetimi'nde Filistin Halk Kurtuluş Cephesi'ni temsil etmektedir. Sık sık diğer ülkelere, işgal altındaki bölgelerde kadın olmak ve Ortadoğu meselesi hakkında konferans vermek üzere davet edilmektedir. Marbuta Haber Platformunda verdiği mülakatta yaşamını şöyle anlatıyor.

Siyasete katılımınız nasıl başladı? Silahlı mücadeleye katılmaya ne zaman karar verdiniz?

1948’de Filistin’den sürüldükten sonra mülteci olarak Lübnan’ın güneyine, yerleştik. Sefil bir hayattı. Her şeyden mahrum bırakılmıştık. İlk okulum bir çadırdı. Orada hiçbir şeyi sevmedim, Filistin’i özledim. Evimize geri dönmemiz gerektiğine ikna olmuşum. Gençtim ama kendime “Neden böyle yaşamak zorundayız?” diye sordum.

Kardeşlerim Arap Milliyetçi Hareketi (ANM) içindeyken siyasi konularla ilgilenmeye başladım. Hayalimiz Filistin’e geri dönmektir. Geri dönme hakkımızı savunmak zorundaydık, bu yüzden gösterilere gittik ve silahlanma hakkı için çağrıda bulunduk.

1967’de Naksa Altı Gün Savaşı’nda Arap ordularının yenilgisi bize silahlanma ve devrime katılma motivasyonu verdi. ANM, Filistin Halk Kurtuluş Cephesini (FHKC) kurmaya karar verdi ve ben de kurulur kurulmaz katıldım. Davayı kendi ellerimize almamız gerektiğini hissettim. Bizi topraklarımıza geri götürmesi için Arap rejimlerine güvenemezdik, kendimize güvenmeliydik.

Neden uçak kaçırdınız?

Amacımız başta kadınlar olmak üzere mahkûmlarımızı serbest bırakmak ve Filistin davası hakkında uluslararası farkındalık yaratmaktır. Dünyanın bizim sadece yardıma ihtiyacı olan ve çadırlarda yaşayan mülteciler olmadığımızı, davası olan bir halk olduğumuzu bilmesini istedik.

Uçak kaçıran ilk kadın olup olmadığım umurumda değildi, sadece davamız için bir şeyler yapmak istiyordum. Elbette uçak kaçırarak Filistin’i özgürleştiremeyeceğimizi biliyorduk ama bu uluslararası dikkat çekmenin bir yoluydu.

Cebimde bir el bombası ve bir tabanca vardı. Sonra FHKC’den yoldaşım Salim Essawi ile tanıştım. Kimseye zarar vermememiz konusunda net talimatlar almıştık. Pilota yeni kaptan olduğumu söyledim ve el bombasını gösterdim. Ona şöyle dedim: “Bizler FHKC’li Filistinlileriz. Biz mülteciyiz ve birliğimizin adı Che Guevara’dır.”

Filistin’e ulaşmaya başladığımızda pilottan bizi Hayfa’ya götürmesini istedim. Yoldaşım da oralıydı. Elimizden alınanı görmenin verdiği duyguyu, heyecanı şu an tarif edemem. Sonra uçağı Suriye’ye, Şam’a yönlendirdik.

Yolculardan özür diledim, korktukları için çok üzgün olduğumu belirttim. Onlara güvende olduklarını söyledim. Biz kimseye zarar vermedik. Yolcuların hepsi serbest bırakıldı ve evlerine geri döndüler, ama biz evlerimize geri dönmedik, hâlâ mülteciyiz.

İsrail, Amerika Birleşik Devletleri ve Avrupa Birliği FHKC’yi terör örgütü olarak görüyor. Sizin için terörizm nedir?

Terörizm işgaldir. Topraklarımızı ve evlerimizi çalmak ve bizi mülteci yapmaktır. Siyonist çeteler katliamlar yaptı, yerleşim yerleri inşa etmek için 465’ten fazla köyü ortadan kaldırdılar.

Her gün Filistin’de insanların öldürüldüğünü görüyorsunuz. İsrail ordusu öldürmek için ateş ediyor. Gazeteci Shireen Abu Aqleh’yi düşünelim, sadece sahadaki gerçekler hakkında konuştuğu

için öldürüldü. Gördüğümüz şey günlük şiddet, ama aynı zamanda işgal altındaki topraklarda yeni bir intifada görüyoruz.

Daha iyi bir dünya için verilen mücadelede şiddetin bir rolü var mı?

Başka bir yolumuz yok, seçme lüksümüz yok. Tüm bu adaletsizlikle sadece gösterilerle ve barışçıl yollarla yüzleşemeyiz. Özgürlük fedakârlık gerektirir. Kayıplar için üzgünüz. Ancak Filistinliler için yaşam ile ölüm arasındaki çizgi çok dardır.

İşgal altındaki tüm halklar özgürlükleri için, sömürgeci baskıya karşı ayaklanır. Uluslararası hukuk, işgal altındaki insanların silahlı mücadele yoluyla da olsa kendilerini savunma hakkına sahip olduğunu söyler. Bu, işgalin şiddetine karşı savaşmanın yasal bir yoludur. Dünyanın Ukraynalılara nasıl davrandığını gördük ama bizi unuttular. Nakba devam ediyor.

Anne olmak mücadele şeklinizi ve mücadele algınızı değiştirdi mi? Ağırlıklı olarak erkeklerin olduğu bir harekette bir kadın olarak deneyiminiz ne oldu?

Başlangıçta FHKC'nin askeri fraksiyonu ile birlikteydim. Ama aynı zamanda bir kadın olarak çalışmak ve kadınların hakları hakkında konuşmak zorundaydım. Devrim herkes içindir, anne olsak bile. Devrimci olmak sadece savaşmak anlamına gelmiyor. Benim sevmeye ve sevilmeye, anne ve büyükanne olmaya hakkım var.

Özgür bir Filistin'i nasıl hayal ediyorsunuz?

Kurtuluşun anahtarı toprak ve mültecilerin geri dönüşüdür. Herkesin aynı hak ve görevlere sahip olduğu bir demokrasi kurmak istiyoruz. Bunu orada yaşayan insanlarla, İsrailiilerle birlikte yapmak istiyoruz. Bu insani ve demokratik bir çözümdür ve kurulabilir.

Yahudi bir arkadaşım vardı, komşumdu, adı Tamara'ydı. Birlikte oynardık. Komşularımızın Yahudi olduğunu biliyorduk ama onlar da Filistinliydi. Kaçtığımızda anneme Tamara'nın bizimle gelip gelmeyeceğini sordum ve annem "Hayır" dedi. Tamara'nın şimdi nerede olduğunu bilmiyorum. Ama beni hatırlıyor olmalı, ben onun arkadaşıyım.

Hayfa'ya geri dönebilseydiniz yapacağınız ilk şey ne olurdu?

Evimiz hâlâ orada mı diye bakmaya koşardım. İnsanların şarkı söylediğini, dans ettiğini hayal ediyordum. Ve bir portakal ağacının altında uyurdum. Portakaldan nefret ederdim çünkü Lübnan'daki akrabalarımızın ağaçlarından portakal toplamak istediğimde annem beni azarlar ve "Onlar bizim portakallarımız değil, bizim portakallarımız Filistin'de," derdi.

Leyla Halid'in Türkiye, İsrail, Filistin ilişkilerine dair görüşleri şöyle: Halid, Türkiye-İsrail ilişkileri için de "Türkiye, Filistinlileri desteklediğinden bahsediyor. Ancak İsrail ile askeri ilişkileri var. İsrail'le bağları koparmadılar. Mavi Marmara katliamının ardından Türkiye hükümeti büyükelçisini çekeceğini ve İsrail ile tüm bağları koparacağını söyledi. Ancak hala İsraili askeri

pilotlar Türkiye’de eğitim alıyor. Bizi desteklediklerini göstermek istiyorlar ancak aslında İsrail ile iyi ilişkileri var. Biz bunu çok iyi biliyoruz ve dediklerine inanmıyoruz.”

Halid, Türkiye’nin Ortadoğu politikalarını da eleştirdi: “Türkiye, Ortadoğu’da güce sahip olmak istiyor. Irak’tan Mısır’a ve arasında kalan bölgede... Türkiye, ulaşılabilecek herhangi bir çözümde kendi payını almaya, nüfuzunu genişletmeye çalışıyor. Aynı zamanda İsrail ile bağa sahipler ve bu İsrail’in Ortadoğu’ya yönelik benzer bir vizyona sahip olmasına yardımcı oluyor. Herkes bir pay sahibi olmayı istiyor. Türkiye kendi payını istiyor. Çünkü Erdoğan, sultan gibi olmayı ve Türkiye için Osmanlı İmparatorluğu’nu geri getirmeyi istiyor. Biz bunun geride kaldığını, tarihe karıştığını düşünmüştük.”

Dünyanın her yerinde benzer. Ezilen halklarız; her zaman baskı altındayız.”

Türkiye’de iktidarın Kürtlere uyguladığını, İsrail’in Filistinlilere uyguladığı politikalara kısmen benzeten Halid sözlerine şöyle devam etti: “Katliamlar yapıp aktivistleri cezaevlerine gönderiyorlar ve binlerce insan şu an cezaevinde. İsrail’in halkımıza yaptığı şey ile aynı.

Leyla Halid’i efsane yapan öğelerden biri de eylem yaptığı yılların Batı’da kadın özgürlüğü hareketinin yükselişine denk gelmesidir. Dünyanın bütün öfkeli kadınları onun gücünden esinlendi. Mağdur, ezik Arap kadınlarının arasından çıkmış olması, onun hikâyesini daha da güçlü kılıyordu.

Şimdi hala keskin görüşleri olan bir sosyalist olsa da çoktan değişmiş dünya karşısındaki kırgınlığını gizleyemiyor: “Mücadele yıllarında bile erkeği, kadınlarla birlikte savaşmaya ikna etmek yıllarımızı aldı. Ancak onların da kendileri kadar başarılı olduklarını gördükleri zaman kabul ettiler. Bugün de aynı şey söz konusu. Onca yıldan sonra şimdi kadınların evlerine dönmesini bekliyorlar.”

Özel yaşamı: 1982 yılında evlendiği ikinci kocası Doktor Fayez Raşid Hilal ve Bader ve Başar adındaki iki oğluyla birlikte yaşamına devam etmektedir.

Bugün 80 yaşında Filistin halkının bir evladı olan Leyla Halid’in mücadelesi kadın hakları savunucusu Sarah İrving tarafından kaleme alındı ve İntifada Yayınları tarafından “Filistin Kurtuluşunun Simgesi: Leyla Halid” adıyla yayınlandı. Kitap Ayşe Düzkan tarafından çevrildi. Dünya Sosyal Forumlarında yer alan Leyla Halid şu anda sadece Filistin kurtuluş mücadelesine değil, dünyadaki tüm özgürlük mücadelelerine ilham veren bir direniş neferi durumunda. Uğruna bir ömür mücadele ettiği, “Filistin benim için cennet demek ve yaptığımız fedakârlıkları hak ediyor” dediği, doğduğu topraklara gidemiyor. Leyla Halid 2018 yılında Türkiye’ye geldi ve halkların demokratik partisi (HDP) kongresine katıldı. Orada yaptığı konuşmayı şu cümlelerle sonlandırdı. “Güzel günler görmek, kapitalizmin sonunu getirmek bizim elimizde... Hiçbir zaman umudunuzu yitirmeyin. Küçük hayaller kurmayın, her zaman büyük hayaller kurun.”

Nice uzun ve sağlıklı yaşlar yaşayasın sosyalist kadın. Senin gibi devrimci, kadın hakları savunucusu bir insan biz m¼cadeleci kadınların daima önc¼s¼ olacak.

22 Eylül 2024

Kaynaklar:

Bianet

Evrensel Gazetesi

Alın Teri Gazetesi

Marbuta Haber Platformu

SANAT KAVRAMI ÜZERİNE

YAZAN: Ayşe Gülçin İLHAN

aysegulcinilhan@gmail.com

Ars Longa Vita Brevis

M.Ö 577’de Antik Yunan Döneminde yaşamış modern tıbbın kurucusu **Hippokrates**’e ait olan bu söz, sanatın anlamı ve gerekliliğine dair anlatmak istediğimiz her şeyi özetliyor neredeyse. Dilimize uyarlanmış haliyle: “**Sanat ölümsüz hayat kısa.**” diyor dünyanın ilk tıp doktoru.

Bilimin sanatla iç içe olduğu ayrılmaz bir büt¼n¼n iki farklı ölç¼tte buluşup; “**Sanat hayata hizmet eder.**” anlayışının da merkezine, yine insanı aldığı ve sanatın bu yön¼yle en temel insanî değer olduğu vurgulanmıştır.

...Aulos’un çifte nefesinden zeytin ağaçlarının tapınak merdivenlerine öykündüğu, asilzade karyetithlerin beşbin yıllık öyküsü sanattı elbette...

Kent planlarından, su kemerlerine, mimariden heykele, müzikten edebiyata ve tiyatroya... Ulaşabildiği her yere insanın söylemini, eylemini, vurgusunu ve ifadesini yani özetle izini bırakan sanattan bahsetmişti **Hippokrates**...

Tanrının insana kendinden zerre miskâl bahşettiği yaratım yeteneğiydi sanat.

Antik Yunan için sanatta insan vücudunu tasvir etmek çok önemliydi. Özellikle Hellenistik döneme gelindiğinde heykel sanattı, sanat heykeldi. İnsan vücudunu idealize etmek heykeltraşın işiydi ve asıl amaç; “**mükemmelliğin neye benzemesi gerektiği***” idi.

Sanat, bu açıdan bakıldığında insanda güzelliği ve mükemmelliği hedefliyordu. Bir arzusu, tutkusu, ideası vardı sanatın. Gözle görünür olanı ulaşılamaz kılmak ve belki de insanı kutsamakta maksat... Sanatçı tanrısallaşır, şekillendirir, yaratır ve bu yolla insana hükmetmiş sayardı kendini. Yüce olmak belki de yüceltmekte, yüceltme gücünü kendinde görmekle olurdu.

Tek Tanrılı dinlerin inanç sisteminde henüz sahneye çıkmadığı zamanlardan bahsediyoruz. Mitler dünyasının karmaşık ve masalsı yanıyla yoğrulmuş bir inanç sistemi olan mitolojiler sanat kavramının oluşmasında büyük önem taşımaktadır. Tasavvur dünyasının sınırlarını zorlayan hikâyeler bütünü, bu dünyaya ait yaşamın birer kahramanı olmuştur.

Bu anlayış halâ günümüz modern dünyasında güzellik standartlarını belirliyor diyebiliriz.

“Zevklerimiz sade olsa da biz Yunanlar güzelliğe aşığız!” der ünlü filozof ve edebiyatçı **Thukididis...** Bu sözden yola çıkıldığında güzellik insanla, mükemmel güzellik ise sanatla mümkün kılınmıştır.

Beş duyu organına hitap etmenin ötesinde insana insanı, insana kendini ve temelde var oluşsal amacının ne olduğunu anlatır sanat. Sanatçının dünyaya kazıdığı en derin çizgiden en uzun yola evrilen ömürlük yolculuk da diyebiliriz.

“İnsan her şeyin ölçüsüdür!” der Yunan Filozof **Protagoras**. Mimaride, heykelde ve edebiyatta, felsefe ve matematikte en parlak devri yaşatan Hellenistik sanat, batıda ve Anadolu coğrafyasında sanatın doruğa ulaştığı dönem olarak kabul edilmektedir. (M.Ö. 5-4.yy.)

Bu dönemin önemli filozoflarından Aristoteles ve Platon sanatın felsefesini oluşturmakta önemli çalışmalar yapmışlardır.

“Sanat, doğanın yarım bıraktığı işi tamamlar.” diyen **Aristoteles’in**, **“ Felsefe insan içindir.”** bakış açısı da günümüzde halâ tartışma konusu olan sanat toplum için mi sanat sanat için mi sorusuna yanıtı çoktan vermiştir bile...

Yukarıda kısaca bahsi geçen Antik Yunan felsefe ve bilim anlayışının sanatı nasıl şahlandırdığı, bir bakıma grift bir medeniyet anlayışından sanatın insanlık adına bir yararlılık haline geldiği anlatılmaya çalışıldı.

Günümüz batı sanatının Anadolu topraklarında temeli oluşturulmuş ve geliştirilmiş, iyi yetişmiş sanatçıların eserlerini ve entelektüel ruhlarının üzerinde gezindiği; bulunduğu coğrafi işlerlik olarak bu manâda oldukça önemli sorumluluklar taşımaktadır.

Uzak Asya, Orta Asya, Mezopotamya... Sümer, Asur, Akad, Babil ve Antik Mısır. Anadolu’da Frigler, Hititler, Artuklular... Yüzlerce yıl hüküm süren onca devlet, İmparatorluk, Krallık...

Sanat ve sanatçı insanlığı kutsamanın, yaşamı anlamlı kılmanın ötesinde; özellikle Orta Asya’dan hareketle tüm doğu medeniyetlerinde devletin gücünü ve zenginliğini ortaya koyduğu, ihtişamın ve kudretin sergilendiği yegâne unsurlarının başında gelmiştir. Her din anlatmak istedikleri ve kendi inanç felsefeleri doğrultusunda mimariden müziğe sanatın her alanında kendine has üslup ve tarz geliştirmiş ve binlerce yıllık eserleri günümüze kadar getirmiştir.

Dinlerin ortaya çıkmasıyla birlikte sanatın ifade biçimi farklılaşsa da kullanıldığı alan hiçbir tarihi dönemde ve hiçbir yönetim şeklinde günümüz Türkiye'sinde olduğu kadar; hiç ve iç edilmemiştir.

Atatürk'ün kurduğu Türkiye Cumhuriyeti'nin yüzyılı geride kaldı. Peki, şimdi bize sanat adına Selçuklu, Osmanlı ve Cumhuriyetin ilk yirmi yılının ardından mimari eserler başta olmak üzere resimde, heykelde yani özetle plastik sanatlardan günümüze Cumhuriyetimizin kuruluş dönemi olan Ulusal Mimarlık eserleri dışında tek bir eser kaldı mı? Cumhuriyetimizin 1920-1940'lı yılları kapsayan ve 1. Ulusal Mimarlık dönemi olarak adlandırılan bir ulusun geçmişine sırtını dönmeden Batı tarzını kendi üslubu ve kültürüyle birleştiren, her mimari esere yansıtan sadece batıya da öykünmeyen mimari eserlerden başka ne anlatıyoruz? Ne anımsıyoruz?

Milletin fakruzaruret içinde harap ve bîtap düştüğü o yeniden varoluşun mücadelesini verdiğimiz yıllarda, Mustafa Kemal Atatürk Dil ve Tarih Coğrafya Fakültesini kurdu. Yurt dışına arkeoloji, mimari ve birçok sanat dalında eğitim almaları için öğrenciler gönderdi. Köy enstitüleri kuruldu ve o okullardan yüzlerce sanatçı ve o sanatçıları yetiştiren öğretmenler çıktı.

Atatürk der ki:

“Bir millet sanattan ve sanatkârdan mahrumsa, tam bir hayata mâlik olamaz!..”

Peki ya şimdi evrildiğimiz yer neresi?

Seksen yılda toplumun sanat kavramından nasıl uzaklaştırıldığı, tökezletildiği, her dalda sanatın günbegün yok edildiği noktadayız!

Dinde tasvir yasağı dediler, sanatı vurdular!

Siyasi anlayışlara aykırı dediler, sanatı vurdular!

Sanata dair okulların belini kırdılar, sanatı vurdular!

Sanatçı yetiştirecek eğitimci kadrolar saçma sapan bahanelerle atıl durumda bekletildi.

1960'larda İstanbul'un orta yerinde rant uğruna Mimar Sinan'ın yaptığı çeşmeler yıkıldı!

Yine rant ve yaranma uğruna Osmanlı'nın son dönemlerinde “sözde” dış ülke heyetlerine ve temsilcilerine hediye edilmek üzere! taşınabilir ne kadar tarihi eserimiz varsa Avrupa Krallarına, elçilere ve bilumum yabancı bürokratlara peşkeş çekildi. Yurt dışında müzelere küçümsenmeyecek miktarda paralar ödeyerek kendi medeniyetimize/bize ait olan eserleri hayranlıkla izleyerek dönüyoruz.

Bugün gelineen noktada Türkiye toplumu sanatın hemen hemen bütün dallarından koparılmıştır. Sanat kültürümüzü en iyi anlatan biçimsel dildir. Sanat yoksa kültür yok. Kültürünü bilmeyen nesiller kendini nasıl tanır, nasıl bilebilir, geleceğe ne götürür, neyi nasıl anlatır?

....

Yaşadığımız Anadolu topraklarında dünya medeniyetleri doğmuş, bir bir yetişmiş ve yedi iklim, yedi coğrafyaya yayılmıştır. Bunlardan en önemlisi Antik Yunan döneminde doğmuş olan batı sanatıdır. Biz Avrupa'nın o çok imrendiğimiz sanatının ana vatanıyız. Bunları bilerek ve öğreterek haklı gurur ve özgüvenle kültür ve sanat çalışmalarını yeni baştan ele almalıyız.

***“Gelecek nesiller bizlere hayret edecek, tıpkı şimdiki nesillerin bizlere hayret ettiği gibi!..”
Atinalı Perikles...***

30 Ağustos 2024

Tür: Araştırma-Eleştiri

DENGEDE KALMAK YALNIZLIKLA BAŞ EDİLEBİLİR Mİ?

YAZAN: Psikolog Şule SEPİN İÇLİ

sulesepin06@gmail.com

Yalnızlık, felsefe, sosyoloji, psikoloji gibi pek çok alanın konusu. Tüm insanların da gündeminde. Öyle ki bu gündem yalnızlıkla ilgili sözlere, şiirlere, yazılara ve şarkılara taşınmış durumda. Biz burada duygusal yalnızlık, yalnızlık korkusu, yalnızlık hissi ve yalnızlıkla baş etme konularına değinmeyle yetinelim. Aksi halde işin içinden çıkamayız.

Yalnızlık, Türk Dil Kurumu sözlüğünde ‘Kimsesizlik’ anlamına geliyor. Bir bakıma kendi isteğimiz dışında, maruz kaldığımız durumlardır yalnızlık.

Bir bebek yalnız dünyaya gelse de aslında yalnız değildir. Ana rahmine tutunduğu andan itibaren, annenin sıcaklığıyla kuşatılır. Onun sevincini, üzüntüsünü hisseder. Bunları yaparken yalnız değildir ve çevresiyle sürekli iletişim halindedir. Doğarken yanında mutlaka bir sağlık görevlisi bulunur. Ana-babası ve ailenin diğer bireyleriyle iletişimi sürer. Bu iletişimin ne kadar sağlıklı olup olmadığı tartışılır. En azından fiziksel olarak yalnız değildir. Konuştuğu, dinlediği, dokunduğu insanlar aracılığıyla yalnızlıkla baş eder. 6 aylık bir bebek, odada kimse olmadığı zaman, yüksek sesle ağlayarak yalnızlığa direnir.

Ne oluyor da insanlar yalnızlıktan yakınıyor? Çözülmesi güç olan bu düğümün sırrı duygusal bağlanmada yatıyor. Fiziksel olarak insanlar arasında olanlar, neden kendini yalnız hissediyor? Dijital çağın bizi esir aldığı günümüzde, özellikle gençlerin kucığında birer tablet var. Dünya ile bağlantıları bu araçlarla kuruluyor. Fiziksel olarak hep meşguller. Ama ruhen bir boşluk içindeler.

Doktor Gülcan Özer’e göre, duygusal yalnızlığın üç önemli bağlantısı var. Ait olma, bağlanma ve yakınlık kurma. Bir insan kendini bulunduğu ortama nasıl ait hisseder? Yeterince sevgi görüyorsa, sadece fiziksel değil, ruhsal gereksinimleri fark ediliyor ve karşılanıyorsa, yakınlarına

güven duymaya başlar. Sağlıklı bir iletişimde güvendiğimiz ortama kendimizi ait hissederiz. İlişkide olduğumuz insanlara bağlanır, yakınlık duyarız. Bağlanma ve bağımlılık arasındaki ince çizgiye dikkat etmemiz gerekir. Bağımlı bir kişiliğimiz varsa, yalnızlık hissini daha fazla duyarız. Yakınımızdaki insanlarla bizi bırakacaklarmış gibi korkuyla onlara sıkı sıkı sarılıp yapıyorsak, bağımlı bir ilişki kurmuşuz demektir. Sağlıklı bir ortamda büyümüşsek, ne olursa olsun yakınlarımızın bizi bırakmayacaklarına, onların hep yanımızda olduklarına inanırız. Annemiz, babamız ve kardeşlerimizle kurduğumuz bağa ve onlara bağımlı olarak ilişkilenebilmemize göre yalnızlıkla yüzleşmemiz farklılaşır. Sözde annemiz babamız vardır ama onlarla sağlıklı bir yakınlık kuramadığımız için başkalarıyla da yakınlık kuramaz, kendimizi yalnızlığa mahkûm ederiz. Yalnızlık hissini bağlarında sorun varsa, eylemsel olarak yalnız kalır, hatalara açık hale geliriz.

Şöyle bir örnek vermenin tam da yeri: annesi, babası ve kardeşleriyle uzun zaman bir arada olmuş bir insan, meslek sahibi oluyor, çalışıyor, evi, arabası ve çocukları da var. Eşini genç yaşta yitirmiş. Ne yaparsa yapsın, hep yalnız. İçinde bulunduğu yalnızlık hissinden bir türlü kurtulamıyor. Ona göre, yalnızlığını giderecek tek ilişki, romantik ilişki. Bu ilişkisinde de istediğini bulamıyor. Süreci yönetemiyor. Yanında biri var ama o yine yalnız. Oysa çocukları, arkadaşları var. Onlarla zaman geçirmekle ilgili planlar yapabilir. Fakat o çocuklarıyla ilgilenmekten sıkılıyor, onlarla zaman geçirmek yetmiyor, kendisini yalnız hissediyor. Bu kez takılıp kaldığı romantik eş bulma yerine sürekli geziyor, alışveriş yapıyor, eğleniyor ama yine yalnız. Sizce bu insan ailesiyle sağlıklı bir bağ, bir yakınlık kurabilmiş mi? Yanıt: Hayır. Bir ilişki tarzına takılıp kaldığı için sahip olduğu değerlerin farkında değil. Romantik ilişki beklentisi içerisinde olması gayet doğal ama sadece Böyle bir ilişkiye kavuşunca yalnızlığını giderebileceğini düşünmesi bir saplantı. Romantik ilişkiyle baş etmek oldukça zor. Oysa dostlarıyla ilişki kurması, onlarla yaşadığı sorunlara çözüm bulması daha kolay.

Yakınlık kurmada sorunu olan insanlar, geçici olarak kendi başlarına kalmak istemezler. Sürekli kalabalıklara karışmak ihtiyacı duyarlar. Uzun bir yolculuktan sonra yorgun olan kişi, odasında dinlenme lüksünü bile kendisine çok görür. Sürekli bir hareket halinde olmayı arzular.

Evinden hiç dışarı çıkmayan birinin yalnız olduğunu düşünürüz ama sürekli evinin dışında zaman geçirmeyi planlayan birinin yalnızlık hissi içinde olabileceğini hiç aklımıza getirmeyiz.

‘Yalnızlık Allah’a mahsus’ sözü çok doğru ama toplumun yapıştırdığı olumsuz önyargılar, bizleri çok yanlış yerlere götürüyor. Örneğin, eşini kaybeden ya da boşanan birine, “Yalnızlık Allah’a’ mahsus, mutlaka birini bulup evlenmelisin” demek, o insanı sadece bir objeye takılmaya itmekten başka ne olabilir ki? Yalnız kalan kişi, başka bir yakınıyla bir evi paylaşabilir, ihtiyaç duyan bir öğrenciyi yanına alabilir. Dostlarıyla zaman geçirebilir.

‘Bir süre yalnız kalmak istiyorum’ sözünü sıklıkla duymuşuzdur. Bu, çok sağlıklı bir süreçtir. İnsanın kendisiyle Bir başına kalma gereksinimidir. Bir başına kalma isteğiyle yalnızlık karıştırılıyor. Geçici bir süre, kendi isteğimizle yalnız kalabilmek, kendimizle ilgili bir nevi mühendislik yapmamız, muhakeme etmemiz, içinde bulunduğumuz durumu gözden geçirmemiz kendimizi fark etmemizdir. Bunu yapmazsak, dışarıdan gelen tehlikeli uyarılara maruz kalırız. Modadan medet umma, giderek depresyona girme gibi sonuçlar bekler bizi. Zihnimizle yalnız kalmama mücadelesi içerisindeyiz aslında. Zaman zaman kendimizi yalnız hissedebiliriz ya da yalnız kalmak isteyebiliriz. Ancak sürekli yalnız kalmak, çok sıkıntılı bir süreçtir. Pek çok olanak varken, kendimizi hapishanede hissetmek gibi tanımlayacağımız bir duygudur.

Bir başına kalmayla yalnızlığın karıştırıldığı bir örnek daha verelim. Bir kafede yalnız oturup kitabını okuyan, bir şeyler içen birini görünce, onun yalnız olduğunu zannederiz. Kişinin kendi seçimi olamaz mı bu? Ona acırız, onu zavallı görürüz. Hüzünlü birini gördüğümüzde yalnız olduğu yargısına varırız. Bu tutumlar, yalnızlık korkusunu besler. “Eğer tek başıma bir yere gidersem, insanlar yalnız olduğumu düşünür” önyargısına inandığımız ve kabul ettiğimiz için bu yorumlardan etkileniyoruz. Bu olumsuz düşünceler bizi esir alıyor, giderek otomatikleşiyor. Sonuç olarak hiç istemediğimiz ortamlarda bulunur, yanlış insanları seçeriz.

‘Yalnız kalmayı seviyorum’ diyen bir insan, acaba istediği için mi yoksa kendisini kandıracağı için mi, zorunluluktan mı böyle söylüyor? Yapılan araştırmalara göre, insanların %45’i kendisini yalnız hissediyor. Peki neden? Yalnızlıktan kurtulmak için bir çaba içine giriyor mu? İnsanlarla iletişimde aşırı derecede seçici olan, karşısındakine tepeden bakan ya da geyik muhabbetlerden kendisini uzak tutan, yalnızlıktan yakınıp bundan kurtulmak için bir çaba içine girmiyor demektir.

Anladık ki sürekli yalnızlık hiç sağlıklı değil. Yaşlılık, engellilik gibi pek çok faktörler yalnızlığı tetikleyebiliyor. Yalnızlıkla baş etmek için yapabileceklerimiz var: Önce bir plan yapabiliriz. Ne zamanlar kendimizi yalnız hissediyoruz? Kapasitemizi keşfedebiliriz. Ne durumdayız? Çevremizde bize kimler eşlik edebilir? Beklentilerimiz çok fazla mı? Dernek, vakıf gibi gönüllü kuruluşlara dahil olmak, tiyatro, sinema gibi kültürel etkinliklere katılmak, yalnızlığımızı gidermeye katkıda bulunur ama beklentilerimize ve girdiğimiz ortamların bize ne ölçüde hitap ettiğine bakmamız gerekir. Kendimizi sorgulamalıyız. Bunu gerçek anlamıyla yapabilirsek, içimizdeki çıkmaz sokaklarımıza kapılar açılır. Çıkmaz sokaklarımızın azalması ve yalnızlıkla baş etmemiz umuduyla.

21 Eylül 2024

ZEYTİN AĞACIYLA SÖYLEŞİ

Yazan: Yayla BOZTAŞ

yaylaboztas@yahoo.com

Yere yatıp gökyüzüne bakıyorum. Masmavi gökyüzünün enginliğinde martılar uçuşuyor sürüler halinde, kanatlarında güneşi taşıyarak. Öylesine yükseklere çıkmışlar ki kimisi iri bir kelebek gibi. Bahçemdeki çam ağacı yeşil bir top. Küllü yeşil yaprakları, onlara kafa tutan erik yeşili meyveleriyle başka bir yaprak serpintisi zeytin ağacım. Yattığım yerden başımı çevirip gövdesine bakıyorum, gencecik. O genç haline bakmamış dört iri dala ayrılmış, dört dalda ikişer dal, o iki dalda da çok daha küçük üçer dörder dal, incecik çalı olana dek uzanıyor yukarılara; meyve dolu. Rüzgâr estikçe yaprak altlarının küllü yeşili ortaya çıkıyor, kadife bir kumaşa benziyor. Uzun uzun bakınca ben,

“Neden bakıyorsun?” dedi.

“Ne çok büyüdün, seni diktiğimizde en ince dalın kadardı gövden.”

“Öyledir. O zaman sen de dimdik, hareketli neşeli bir kadındın. Hep konuşurdun bahçedeki çiçeklerle, sokaktan geçen köpeklerle, onlara yemek verirdin, okşardın. Ben şaşırırdım izlerken, içimden güler, benimle ne zaman konuşacaksın diye beklerdim.”

“Bak seninle de konuşuyorum şimdi. E şimdi nasıl buluyorsun beni?” Bu halim mi eskisi mi daha iyiydi?”

“Sen yine aynı duyguları taşıyorsun ama eğilip kalkarken ah oh diyorsun.”

“Hay sen çok yaşa emi kadife kız. Nasıl da yakaladım ahımın ofumu. Siz zeytinler bin yıl yaşayınca irileşip gövdeniz çakur çukur olunca da kıymetli dimdik ve ulusunuz. Ama biz insanlar sizin gibi direngen ve güçlü değiliz. Sizdeki sağlamlık bizde yok. Hem sizin kadar da yararlı değiliz. Meyveniz, yağınız, posanız, odununuz... Ama odun sözcüğü üzdü beni. Siz yakılmak için değil doğaya bereket saçmak için varsınız. Hele sizi kesip köklerinizi sökerek beton dikmiyorlar mı toprağımıza çıldırıyorum.”

“Haklısın biz kendi adımıza üzülsek de en çok doğa için kahroluyoruz. Bu insanları anlamak çok zor. Taşları kırıp un ufak ediyor, sonra fırınlara atıp yeniden sertleştiriyor suyla birleştirip betona dönüştürüyorlar, ağaçları söküp betonu döküyorlar onların yerine. Sonra doluşuyorlar içine. Aslında kendilerine ihanet ediyorlar.” Bizim için yaşamışız ölmüşüz bir şey değişmez. Biz ağacı. Asıl insan

denen canlının işi zor. Öyle bir zaman gelecek ki küçücük bir zeytin bile bulamayacaklar, torunları bizi fotoğraflarda görecek, tadımızı soracaklar büyüklerine.”

“Biliyor musun kadife kız senin zeytinlerini yerken önce öpüyorum. Teşekkür etmek istiyorum daha doğrusu. Bütün meyvelere aynı şeyi yapıyorum. Bize uzattığımız o güzellikler için size minnet duyuyorum.

“O zaman sen mutsuz bir insansın”

“Nerden bildin kadife kız? Gerçekten de mutsuzum.”

“Doğayı, doğanın insanlara sunduğu güzellikleri böylesine duyumsayıp diğer yanda yapılanları gören insanların mutlu olması mümkün değildir. Ben bu bahçede olduğum sürece seni yakından tanıdım. Sen ağaçlara, doğaya aşıksın. Siz beni bu bahçeye dikmeden önce çok küçücükken dedelerimi, insanların yanlışlarını anlatırken dinlerdim. Bir keresinde büyükannem ağlıyordu. Bu insanları anlamıyorum bütün çöplerini gelip benim oyuklarımın içine koyuyorlar. Yetmiyormuş gibi çakıyla gövdeme isimlerini kazıyor, ışıklı lambalar asmak için çiviler çakıyorlar. Kabuklarım yaralanıyor, gövdem oyuluyor. Can suyu taşıyan iletim borularım kesiliyor. Yine de genlerimizdeki sağlamlıkla onarıyoruz yaralarımızı. Gövdemizden kalan kütükten yeni eşkinler, küçük dallar çıkarıyoruz inadına. Oysa meyve verdiğimizde bayıla bayıla topluyorlar zeytinlerimizi, gölgemize oturup piknik yapıyorlar. Çocuklarına salıncak kuruyorlar. Bu yararlarımızı bile bile bize kötü davranmak niye? Hiç anlamıyorum bu insanları!

Ne kadar dertliymiş benim zeytin ağacım. Uzandığım yerden kalkıp yanına gittim. Yapraklarını okşadım, yeşilcik meyvelerine sevgiyle dokundum. İnanamadım çok güzel bir koku duydum birden, oysa çiçekleri meyveye dönüşmüştü. Şimdi kokması mümkün değildi. Sonra anladım ki mutluluğun kokusuydu duyduğum. Genç zeytinim mutlu bir ağaç... Benim gibi doğa dostu bir sahibi var daha ne olsun.

BİLİM DÜNYASINDA BU AY EYLÜL

HAZIRLAYAN: Selvet BAYRAKTAR TOKAT

selvetbayraktarr@hotmail.com

Merhabalar Umudun Kadınları Dergisi dostları. Yepyeni bilimsel araştırmalarla sizlerle. Önce başlıklar:

Bilim insanlarından tarihi keşif! Ömrü uzatan yeni gen

'Burun içi Covid-19 aşısı kalıcı bağışıklık sağlıyor

Bilim insanları uyardı: 'Hafta sonu uykusu' kalp hastalığı riskini azaltıyor

Bilim insanları keşfetti: 'Beynimizi en çok harekete geçiren aşk biçimi hangisi

Kalp krizi riskini sıfıra indiriyor! 20 yıl ömrü uzatıyor: Uzun yaşam sağlayan mucizevi meyve

Bilim insanlarından tarihi keşif! Ömrü uzatan yeni gen

Independent Türkçe'nin aktardığı çalışmada Kopenhag Üniversitesi'nden araştırmacılar bu doğrultuda önemli bir adım atarak ömrü uzatan yeni bir gen tespit etti. Araştırmacılar, uzun yaşamla yakından ilişkili, FOXO transkripsiyon faktörleri adlı bir grup proteini incelerken bu saptamayı yaptı.

Nature Communications adlı hakemli dergide yayımlanan çalışmada, ifade edilişleri değişince ömrün uzunluğunun değiştiği 10 gen tespit edildi.

OSER1 adlı genin en büyük etkiyi yarattığını fark eden bilim insanları, buna odaklandı. Araştırmacılar OSER1'in meyve sineği, yuvarlak solucan ve ipek böceklerinin yanı sıra insanlarda da bulunduğunu belirtiyor.

Ekip hâlihazırda OSER1'in insanlarda oynadığı rolün boyutunu net bir şekilde belirlemeye çalışıyor. Yeterli kaynak olmadığını belirten Zhiquan Li, başyazarı olduğu çalışma hakkında şöyle diyor:

OSER1'in, yaşlanma ve uzun ömür üzerinde kayda değer bir düzenleyici olduğunu gösteren ilk çalışma. Gelecekte, OSER1 tarafından etkilenen yaşa bağlı belirli hastalıklar ve yaşlanma süreçleri hakkında bilgi sağlamayı umuyoruz.

Araştırmacılar yaşlanmayla bağlantılı hastalıklara karşı ilaçlar geliştirmeyi amaçladığından, çalışmanın başından itibaren insanlarda bulunan genlere odaklandıklarını belirtiyor.

Li, "Bu gen sadece hayvanlarda olsaydı, insan sağlığına uyarlanması zorluk yaratabilirdi" diye açıklıyor.

Genin, yaşam süresi üzerindeki etkisini anlamak için daha fazla çalışmaya ihtiyaç duyulsa da bulgular, insanların sağlıklı ve uzun bir ömür sürmesine yönelik çalışmalarda önemli bir adıma işaret ediyor.

'Burun içi Covid-19 aşısı kalıcı bağışıklık sağlıyor

Covid-19'a karşı geliştirilen yeni bir burun spreyi aşısının, iğnesiz uygulama yöntemiyle virüse karşı geniş ve uzun süreli koruma sağlama potansiyeline sahip olduğu belirtildi.

CDO-7N-1 adı verilen bu canlı zayıflatılmış intranazal aşı, özellikle mukozal bağışıklık kazandırarak virüsün vücuda girdiği noktada etkili bir savunma oluşturuyor.

Aalto Üniversitesi'nde yapılan çalışmalarda, bu aşı ile tek doz uygulamanın bile güçlü ve uzun süreli bağışıklık sağladığı gösterildi.

Aşı, SARS-CoV-2'nin tüm proteinlerine karşı bağışıklık oluşturarak mevcut varyantlara karşı da etkili olduğunu kanıtladı.

CDO-7N-1 aşısı, diğer Covid-19 aşılara göre önemli avantajlar sunuyor.

Aşının 4°C'de yedi aya kadar stabil kalabilmesi, özellikle düşük ve orta gelirli ülkelerde büyük bir avantaj sağlıyor.

Ayrıca, sadece tek bir dozun yeterli olması, daha az aşı takviyesi gerektireceği anlamına geliyor. Preklinik testlerde, bu aşının hayvanlarda güçlü antikor tepkileri oluşturduğu ve Covid-19'a yol açan virüsün çeşitli varyantlarına karşı etkili olduğu görüldü.

Bu yenilikçi aşının klinik denemelere geçmesiyle birlikte, gelecekte Covid-19'a karşı iğnesiz ve uzun süreli bir koruma sağlayabileceği belirtiliyor. Mevcut aşilar güçlü bir koruma sağlasa da bu yeni intranazal aşı, özellikle aşı takviyesi gerektiren durumlarda etkili bir alternatif olarak öne çıkıyor.

Bilim insanları uyardı: 'Hafta sonu uykusu' kalp hastalığı riskini azaltıyor

Hafta sonları ekstra uyku almanın, kalp hastalığı riskini önemli ölçüde azaltabileceği ortaya çıktı.

Birleşik Krallık'ta 90 binden fazla kişi üzerinde yapılan bir araştırmada, hafta içi uykusuz kalanların, hafta sonları telafi uykusuyla kalp hastalığı riskini %20 oranında düşürebileceği tespit edildi. Araştırmayı yürüten Çin Ulusal Kardiyovasküler Hastalıklar Merkezi'nden Yanjun Song, "Yeterli telafi uykusu, kalp hastalığı riskini azaltmada etkili bir yöntemdir" dedi.

Araştırmada, uyku yetersizliği çeken bireyler arasında hafta sonları en fazla telafi uykusu alanların, kalp hastalığı riskini %19 daha düşük seviyede yaşadığı belirtildi. Çalışma kapsamında, uyku alışkanlıkları ve kalp hastalıkları üzerine 14 yıllık bir takip yapıldı.

Araştırma, hafta sonları 1,28 ila 16,06 saat arası ekstra uyku alanların, kalp hastalığı riskinin, hafta sonu çok az veya hiç uyumayanlara göre %19 daha düşük olduğunu gösterdi.

Araştırmanın bir alt grubunda ise günlük uyku yetersizliği yaşayanlar arasında en fazla telafi uykusu alanların kalp hastalığı riskinin %20 oranında düştüğü görüldü. Araştırma sonuçlarını değerlendiren British Heart Foundation'dan Prof. James Leiper, "Birçok insan iş veya aile yükümlülükleri nedeniyle yeterince uyuyamıyor. Hafta sonları uzun uyumanın düzenli bir iyi gece uykusunun yerini tutmasa da bu büyük çaplı araştırma kalp hastalığı riskini azaltmada etkili olabileceğini gösteriyor" dedi.

Leiper, ayrıca düzenli olarak en az yedi saat uyumanın önemine dikkat çekti ve gelecekteki çalışmaların uyku düzenlerinin kalp sağlığı üzerindeki etkilerini daha iyi anlamamıza yardımcı olacağını belirtti.

Bilim insanları keşfetti: 'Beynimizi en çok harekete geçiren aşk biçimi hangisi

Finlandiya'daki Aalto Üniversitesi'nden araştırmacılar, farklı aşk türlerinin beyin üzerindeki etkilerini inceledi.

Çalışmada, ebeveyn sevgisinin, beyindeki ödöl sisteminde en güçlü etkiyi yarattığı ortaya kondu.

55 ebeveynin katıldığı çalışmada, çeşitli sevgi türleri sırasında beyin aktiviteleri incelendi.

Ebeveyn sevgisi, özellikle striatum bölgesinde derin bir aktivasyon yarattı. Bu bölge, diğer sevgi türlerinde aynı yoğunlukta aktive olmadı.

Ayrıca, evcil hayvan sahiplerinin beyinlerinde sosyal alanların, evcil hayvan sevgisi sırasında daha aktif olduğu gözlemlendi. Bu bulgular, sevginin beyindeki etkilerini anlamada önemli bir adım olarak değerlendiriliyor.

Çalışmayı yürüten filozof ve araştırmacı Parttyli Rinne, bu bulguların sevginin beynimizde nasıl işlendiğine dair yeni bilgiler sunduğunu belirtiyor.

Romantik aşk, arkadaşlık ve evcil hayvan sevgisi gibi farklı sevgi türlerinin beyin üzerindeki etkileri karşılaştırıldığında, benzer beyin bölgelerinin aktive olduğu ancak yoğunluklarının değiştiği görülüyor.

Özellikle evcil hayvan sevgisiyle ilgili beyin aktivitelerinin, bir kişinin evcil hayvan sahibi olup olmadığını belirlemede ipucu verdiği de keşfedildi.

Bu çalışma, sevginin sadece bir duygu olmadığını, aynı zamanda beynimizde derin biyolojik etkiler yaratan karmaşık bir süreç olduğunu gösteriyor.

Ebeveyn sevgisinin beyindeki bu güçlü etkisi, sevgi türlerinin beynimizde nasıl farklı şekillerde işlendiğine dair yeni bir anlayış sunuyor.

Kalp krizi riskini sıfıra indiriyor! 20 yıl ömrü uzatıyor: Uzun yaşam sağlayan mucizevi meyve

Günümüzün modern tıbbı, insanların yaşam kalitesini artırmak ve ömrünü uzatmak adına sürekli olarak yeni keşiflerle karşımıza çıkıyor. Son olarak, on yıl süren detaylı bir araştırmanın sonuçları, bilim dünyasında büyük yankı uyandırdı. Araştırmacılar, insan ömrünü en az 20 yıl uzatabilecek, kan damarlarını gençleştiren ve kalp krizi riskini sıfıra indiren bir meyve keşfettiklerini açıkladı. Frenk üzümü, antioksidanlar açısından son derece zengin bir meyve olarak biliniyor. Araştırmalar, frenk üzümünün düzenli tüketiminin kalp sağlığı üzerinde çok güçlü etkiler yarattığını gösteriyor. Kan damarlarını gençleştirici etkisi sayesinde dolaşım sistemini koruyor ve özellikle kalp krizi riskini önemli ölçüde azaltıyor. Bu bulgular, kalp sağlığını korumak isteyenler için umut verici nitelikte. Frenk üzümünün içeriğinde bulunan yüksek antioksidanlar ve polifenoller, serbest radikalleri nötrale ederek hücre hasarını önüyor ve yaşlanmayı geciktiriyor. Bu sayede, düzenli frenk üzümü tüketimi, insan ömrünü en az 20 yıl uzatabilecek potansiyele sahip.

Frenk üzümünün bu güçlü etkisi, sağlıklı ve uzun bir yaşamın kapılarını aralıyor. Frenk üzümü, sadece ömrü uzatmakla kalmıyor; aynı zamanda vücudu gençleştirici özelliklere de sahip. Kan damarlarını yenileyen ve cilt hücrelerini canlandıran frenk üzümü, yaşlanma belirtilerini azaltarak daha genç ve enerjik bir yaşam sürmeyi mümkün kılıyor. Ayrıca, bağışıklık sistemini güçlendiren frenk üzümü, hastalıklara karşı koruma sağlıyor ve genel sağlığı destekliyor. Araştırmanın sonuçları, bilim dünyasında büyük yankı uyandırdı ve frenk üzümünün sağlığa olan faydaları üzerine daha fazla araştırma yapılması gerektiği vurgulandı. Uzmanlar, Frenk üzümünün beslenme düzenine eklenmesinin uzun vadede büyük faydalar sağlayabileceğini belirtiyor ve bu güçlü meyvenin günlük hayatta daha fazla tüketilmesi gerektiğini öneriyor.

Gelecek sayımızda sizlerle buluşmak için yepyeni bilimsel araştırmaların peşinde koşmaya devam edeceğiz. Umutla kalın.

21 Eylül 2024

DIŞARDAKİLER

YAZAN: Emine KAMÇI

eminekamci@hotmail.com

Toplantılar, ziyaretler ve alışveriş derken akşamı edip sonunda eve geldim. Oğlum Sınavdan gelmişti, karnının aç olduğunu söylüyordu. Üzerimi değiştirip sonra da bir tepsi yemekle odasına gittim. Yorgundu, öyle ki konuşmak bile istemiyordu. Sessizce dışarıya çıktım; doğruca mutfağa gittim. Tezgâh dağınıktı. Canım iş yapmak istemiyordu. Birden aklıma dışarıdakiler geldi. Dışarıda, başka aç olanlar da vardı. Hemen yatak odamın penceresine koştum. Camı açar açmaz sevgili kedim içeri zıpladı. O da uzun zamandır dışarıdaydı ve hemen mamasının başına gitti. Bense camda durmayı sürdürdüm. Bahçedekiler de acıkmıştı. Pencerenin altında koro halinde miyavlıyorlardı. Yeniden mutfağa gidip bir yoğurt kabının içine biraz yemek koyarak bahçeye çıktım.

Hava çok soğumuştü. Kuytu bir köşeye birkaç gün önce yapmış olduğum küçük kedi evinin önüne gelerek onları yemeğe davet ettim. İki büyük, iki yavru olmak üzere tam dört taneydiler. Yavrular zaten bana alıştı fakat büyük kediler öyle değildi. Küçükleri, beslenme sırasında okşadığım halde mırıltılarla yemeklerine devam ederken diğerleri, tastan koca bir lokma kapıp soluğu duvarın üzerinde alıyordu.

Yavrular, sonbaharda doğmuşlardı. Üç taneydiler.

Doğduklarından iki hafta kadar sonraydı. Hortumla bahçeyi yıkıyordum ki ciyak ciyak bir miyavlama işittim. Sağı solu araştırıyor, bir türlü sesin kaynağını bulamıyordum. Sonunda onu fark

ettim. Kocaman saksının dibine büzüşmüş titriyordu. O kadar küçüktü ki ıslak bir fareyi andırıyordu. Çiçekler gibi o da benim sulamamdan nasibini almıştı. Hemen içeri koşup eski bir havluyla geri döndüm. Onu sıkıca sarıp sarmaladıktan sonra penceremin önüne yatırdım. Titremesi bir süre geçmedi. Güneşin yardımıyla bedeni ısınınca derin bir uykuya daldı.

O günden sonra bu yavru ve kardeşleri, beni kendilerine sahip seçmiş olmalı ki hiç pencereden ayrılmadılar. Ben de onları çok sevmiş, karınlarını doyurmuşum. Fakat nedendir bilmiyorum, içlerinden biri, hiç kilo almamıştı. Böyle güçsüz olduğu için de sık sık saldırıya uğruyor, yüzü gözü yara bere içinde kalıyordu. Bu yüzden de fazla yemek yiyemez olmuştu. Derken bir sabah onu camın önünde yatar buldum. Karnını gıdıkladım, kulaklarını çektim, kımıldamadı. Daha dikkatli incelediğimde donmuş olduğunu anladım. Onun için artık yapacağım bir şey yoktu. Ölüsünü bir poşete alarak sokağa götürdüm, çöpe koydum. Çünkü buralarda onu gömeceğim bir yer bulamazdım.

Bu küçücük yavrunun ölümü, bana başka bir kediyi çağırıştırmıştı. Buraya daha yeni taşınmışım. O günlerde de yatak odamın penceresine zayıf bir kedi dadanmıştı. Bu kedi öyle çok zayıftı ki üzerinde deri yokmuş da bir kabukla kaplanmış sanısı uyandırıyor insanda.

Zavallı kedicik gerek hırpalanmaktan gerekse soğuk ve açlıktan vahşileşmiş, adeta bir kaplan kesilmişti. Öyle ki onu beslemek için yiyecek uzattığımda iyice sivrilmiş pençelerine defalarca hedef olmuşum. Her şeye karşın yine de bu kabuk kediyi beslemeyi sürdürmüştüm. Bir zaman sonra ortadan kayboldu. Bir daha da geri dönmedi.

Şimdilerde dışarıda başka kediler var. İki tanesi bahçeden hiç ayrılmıyor.

Bir gün yağmur çok yağmıştı. Gök gürültüsüyle zaman zaman bir bomba gibi patlıyor, kedilerin ödünü koparıyordu.

Yeniden bahçeye çıktım. Kedinin biri ortalıkta dönüp duruyordu. Önce ona kapalı bir yer gösterdim. Yemeğini de oraya koydum. Ancak kedi orada durmadı. Yağmurun altına çıktı. Ben de bırakıp içeri girdim.

Kendi kendime, “Kim bilir, belki kedicinin bir bildiği vardır.” Diye düşündüm. Hoş, bir kedinin ne bildiği olabilirdi ki...

ARI KOVANI 2. BÖLÜM

YAZMAK BİRAZ DA ABARTMAKTIR

SÖYLEŞİYİ YAPAN: Şule SEPİN İÇLİ

sulesepin06@gmail.com

KONUK: Eylem YURTSEVER

Şule: Bilgisayara hakimiyet yönüyle ilgili konuşalım. Erkekler bilgisayara daha meraklı. Kadınlar bu alanda çok yeterli değiller. Yaratıcı yönün çok güçlü. Bilgisayarı nasıl öğrendin? Riper programını kullanıyorsun.

Eylem: Riper programı için kursa gittim, Bora Fırlangeç'ten ders aldım. Çocukluktan beri bilgisayarı hep sevmişimdir. Bilgisayar insanı, hele bir körü özgürleştiriyor. Son zamanlarda bilgisayara ilgi duyan kadınların arttığını görüyorum. Esmâ Sülü adlı arkadaşımızın teknik bir youtube kanalı var. Keyfi bir insan olduğumu fark ettim. Sevdiğim şeyleri ilerletiyorum. Bu da hayatı idareli kullanmak.

Şule: Bilgisayarda neler yapıyorsun?

Eylem: Video düzenliyorum. Yapay zekâya yazdığım şiirleri besteletiyorum. Radyo programı yapıyordum. Kayıtları montajlıyordum. Kitap tarıyordum. Aklıma ne geliyorsa onu araştırıyorum. Bu da internet hakimiyeti gerektiriyor. Bulabilmek için pratik zekânla çözümler gerekiyor. Merak ettiklerinin ardından dolaşman gerekiyor. Bu da internet kullanımını geliştiriyor. Öğrendiklerinden tatmin olmuyorsun ve daha çok araştırıyorsun. Daha çok program bulup yeni denemeler yapıyorsun.

Şule: Riper dışında başka kurslara gittin mi? Daha çok birbirimizden öğreniyoruz.

Eylem: Çocukken aile dostumuz bana bilgisayar kursu vermişti. Kurs az sürdü ve kurcalayarak öğrendim. 12 yaşındaki bir çocuktan Visual Basic yani programcılık dersi aldım. Sonra programcılığı, Sarper Arıkan'ın derslerinden yararlanarak kendim öğrenmeye başladım. Bir şeyi bilmediğimde, anlamadığımda başka kaynaklardan da yararlandım. Bir kaynaktan anlayamadığın oluyor bazen. Bu, aptal olduğun anlamına gelmiyor. Bazı insanlar kendilerine hemen öyle diyorlar. Bir şeyi anlayamamak, sunulan bilginin senin anlayacağın formatta olmadığından kaynaklanabilir. İnsanın böyle düşünerek olaya bakması, başka yollar bulma olasılığını da artırıyor. Birisine bir şey öğretirken gündelik örnekler kullanırım ki onu daha rahat öğretilsin diye.

Şule: Bildiğim kadarıyla site yapıyordun.

Eylem: Mehmet Aykut adında bir arkadaşım site yapma konusunda bana çok yardımcı oldu. İlk zamanlarda Word Pres sitesinden yararlanarak bir şeyler yapmaya çalışmışım ama istediğim gibi olmamıştı. Arkadaşım Word Presi alan adına bağlamayı ve onu kullanmayı sağlayacak eklentileri bana öğretti. Daha sonra da yürüdüm gittim, ona teşekkürü bir borç bilirim. Ne istediğime bakarak eklentiler kurdum. Aslında çok basit bir format ama ilk başlarda zorlandım. Programlama diliyle geliştirmeye çalıştım. Bu arada yapay zekâ çıktı. İstediklerimi yazdıktan sonra programlamayı öğrenmedim çünkü site yazdıklarımı insanlara ulaştırmamı sağlıyordu. Programlama öğrenmek amaç değildi. Yapay zekâ sayesinde şu an site tam istediğim gibi. Son zamanlardaki tüm başarıların kenarında yapay zekâ duruyor, benim de başarımlarım değil.

Şule: Biraz da yazmayla ilgili konuşalım. Üç kitabının olduğunu biliyoruz. Kitapların adları ne? Yazma merakın küçüklükten mi başladı?

Eylem: Çocukluktan beri yazıyorum. Tiyatro öğretmenim teşvik etti. Nasıl başladığımı bilmiyorum, bana hep yazmışım gibi geliyor. Çocukken insanlarla oynama gibi bir özelliğim yoktu. Hep insanları gözlemlerdim, düşünürdüm. Bir akrabam bana, çok düşündüğüm için ‘Hindi’ derdi. İnsan düşündüklerini yazıyor. Gözlemlemek için gözlemlerdim. Çok soru sorardım. Çocukları çağırır, onların oynamalarını izlerdim. İnsanları, etrafımı merak eder, onlar hakkında fikir yürütürdüm. Dokunurdum, otları tadardım. Kaç kez zehirleniyordum bu yüzden. Sonuna kadar duyu organlarımın sınırlarını zorlardım. Bu da yazmaya itti beni. Çok kötü yazardım. Bu yetenekten çok, çalışmaydı. Özellikle ‘İsimsiz Hikâyeler’ sitem için bütün varlığımla çalıştım. Yaratıcı yazma konusunda bir sürü kursa gittim. Yazmayı öğretsinlerden öte insanlarla bir şeyleri yapmak için gidiyordum. Yazmayı teknik olarak öğrenebiliyorsun, bunun bölümleri var. Deneyimlenen bir şey olduğu için insanlarla birlikte deneyimlemek için gittim. Engelsiz Erişim Derneğinde ‘Yaratıcı Yazarlık’ kursunu verdim. Çok bildiğimden değil, deneyimlemek isteyenlerin katılımlarıyla ilgiliydi. Kitaplarıma gelince: Önce küçük öykülerle başladım. İlk kitabım ‘Tuzaklar.’ Bunu kitap olarak çıkarmamın sebebi, yazmakta olduğum romanımı daha iyi yayımlatmak, daha tecrübeli olmaktı. İyi ki de yapmışım, gayet büyük bir tecrübe kazandım. Uzun zaman sonra ‘Büyük Tufan’ adlı kitabım çıktı. Bu bir roman. 15 yaşında başladım yazmaya, toplam 9 yıl sürdü. Bundan sonra üç kitap daha yazdım. Onlar henüz yayımlanmadı. Bir kısmını tefrika olarak yazmıştım. İnsanlar çok beğeniyordu. Kiminle karşılaşsam, ‘Tefrikayı neden yazmıyorsun? Niçin devam etmiyorsun?’ diyorlardı. Hatta cenaze töreninde anneme sormuşlardı. Çok mutlu olmuşum. Cenazede insanın aklına kitap kurgusu geliyorsa, demek ki güzel bir şey oldu diye düşündüm. Henüz yayınevleri bunu değerlendirmede. Bir yılda yazdığım bir kitabı E Kitap olarak yayımlattım. ‘Vızıltı, flüt Islık.’ Bu kitapta, bir müzik öğretmenin başından geçenler anlatılıyor. Karakter müzik öğretmeni ve çoğunlukla müzikle ilgili olsa da romantik bir kitap. Hiç ilgim yokmuş gibi gelir insanlara, çoğunlukla da öyledir aslında. Yazmak istedim, neden yazdığımı da bilmiyorum bu kitabı. Diğer kitaplarımın hepsinin bir sebebi var. Kitabı yayınevine gönderdim. Bu kitabı o yayınevinin kabul edeceği için yazdım. Sipariş üzerineymiş gibi görünüyor ama hayır. Editörlük giriş kursuna gittim. Gençsen, yeni yazarsan, son zamanlarda uzun yazılmış kitaplar kesinlikle kabul edilmez. Çünkü yayınevi için çok büyük bir risktir. Kâğıt masrafları da malum. Bu kitabı, uzun ve istediğim gibi yazdım. Çünkü E Kitap olarak yayımlatmak istiyordum. Yayınevinin kabul edeceğini biliyordum. Yayınevinin kabul edeceği hayali, beni özgürleştiriyordu. Bu romanı tamamıyla kendim için yazdım. Yazdıklarımın tümü, her harf Terapötik amaçla yazılsa da ben özellikle Terapötik amaçla yazmak istedim. Yazılar, sanat istesen de istemesen de terapi amacıyla yapılır. Bu benim fikrim.

Okuduğum kitaplara göre, Varoluşçu Psikolojide, Psikanalizde söylenir bu. Sanat psikolojisiyle ilgili araştırma da yapmıştım. Bu kitabım bir iki ay önce çıktı zaten.

Şule: Henüz yayımlatmadığın üç kitabını yayımlatmayı düşünüyor musun?

Eylem: Onları çok fazla yayınevine gönderdim. Bu E Kitaptan çok umutluyum açıkçası. Bu kitap beğenildikten sonra bu yayınevi de bana güvenip bu üçlememin yayımlanması sürecine sokacaklardır diye umut ediyorum. Umut fakirin ekmeğidir.

Şule: Yazdığın kitaplarla herhangi bir kitap fuarına katıldın mı?

Eylem: İki kere imza günüm oldu. Tanınmadığım, öylesine bir imza günüydü. Arkadaş, eş-dostun katıldığı, biraz da ısmarlama bir imza günüydü. Kedi uzanamadığı ciğere pis der misali olacak ama imza günlerinin çok da önemli olmadığını gösterdi. İnsanların kitapla ilgili fikirlerini sana söylemesi çok önemli. Bunu da İsimli Hikâyeler gibi pek çok süreçte gördüm. Çok geri bildirim aldım. “Yazma” diyenler de oldu.

Şule: Okumayı çok seven bir toplum olmadığımız için imza günlerinde genelde eş-dost geliyor. Yayınevleri kampanya düzenlediklerinde daha etkili olabiliyor. Genelde insanlar öykü, roman yazarlar ya da sadece şiir yazarlar. Hem öykü hem şiir hem de deneme tarzının hepsini bir arada yapmak birazcık daha farklı bir iş. Sen bunların hepsini bir arada yapıyorsun? Bu nasıl oluyor?

Eylem: İşin içine şiir yazayım ya da öykü yazayım şeklinde girmiyorum. O an nasıl açıklanması gerekiyorsa, süreç evriliyor. Örneğin, arkadaşıma heykel yaptığımda, heykel formatında girilmesi gerekiyordu. Çünkü kalıcılığa ihtiyacı vardı ve bir cismaneliği olması gerekiyordu. Herkes tarafından görülen bir şekli olması gerekiyordu. Bazen bir duygunun şiirle anlatılmaya ihtiyacı vardır. Şu an yapay zekânın yaptığı videoları kanalımda paylaşıyorum. Ben besteledim, yapay zekâ yapıyor gibi görünse de tam anlamıyla yapmıyor. Ona, “Şöyle bir şarkı, şu tarzda yaz” diye komut veriyorum. Bu da bir format ama sanatın bir parçası. Senin çok dahil olmadığın şekilde görünen bir şey. Yaptığımdan tatmin olup onu sergiliyorsam, insanların beğenisine sunuyorsam, beğenim ve filtrasyonumdan geçtiği için sanatın bir alt türü olduğunu düşünüyorum.

Şule: İlham seni nereye götürüyorsa onu yazıyorsun.

Eylem: İlham diye bir şeyin olduğunu zannetmiyorum. İlham, bilinçaltı ya da bilinç dışımızın istediğini yapma biçimi.

Şule: Genellikle yazarlar kendi hayatlarını yazarlar ya da çevrelerindeki örnekleri karakterize ederler diye hayal ediyorum. Ama çok farklı karakterler oluyor. Bunları kendiniz kurguluyor musunuz, yoksa özellikle sen gerçekten yaşam hikâyelerinden mi esinleniyorsun?

Eylem: Herkes der ki “Bildiğini yaz.” Bildiğimi yazıyorum ama bildiğimi başka bir formda yazmak en doğalımdır. Bu yetenekse, en doğal meleğim. Diyelim ki senin kalın bir sesin vardır, sesini

alırım. Başkasının hoş bir üslubu vardır, konuşuşunda bir kelimeyi fazla kullanır. Onun o özelliğini alırım. Bir bakmışsın ki bir karakter oluşmuş. Bir insanı ille bir özelliğiyle yazmak, yazarlık değildir. Bir yerden bir bakteri, başka yerden bir bakteri alırsın ve bakteriyi çoğaltırsın. O bakteriyi işe yarar hale getirmek için bir kültür alanı yapman gerekiyor.

Şule: Parçaları birleştirip farklı bir şekle sokuyorsun aslında, tam olarak bu sanırım.

Eylem: Evet. Bir bakteri o bakteri bir tane olduğunda, anlaşılmaz bakteri olur. O bakterinin çok olması lazım. Bir şeyi abartmak da yazmanın başka bir yönüdür.

Şule: Yazma konusunda başka hayallerin var mı? Kitap çıkarmak gibi. Bundan sonra ne yapmayı düşünüyorsun?

Eylem: On yaşındayken yatır gibi bir yere gitmiştik. Herkes dilek diliyordu. Benim tek dileğim bir kitap çıkarmaktı. O zaman bir tane olan kitap, şimdi hayatımı bu yönde harcamak oldu. Herkes beğenmek zorunda değil ama herkes okusun. İnsanlar o zaman gözüm için gitmişti belki. İnsanla iletişim kursan da her yönüyle kuramıyorsun. Kitaplarını okuyan kişi, senin özellikle tanıtmak istediğin yönlerini yanındakinden daha iyi tanıyor. Sırf tanınmak için değil, ifade etmek istediklerini çok daha rahat ifade edebiliyorsun, heykelle, şiirle ya da şarkıyla. Bu bir sanat. Onun için yazmak ve okunmak istiyorum.

Şule: Kitaplarının okunabilirliğini nasıl öğreniyorsun? Satılma sayısı ya da bir miktar ücret ödenmesinden mi anlıyorsun?

Eylem: Son kitabım 300 kez indirilmiş ama kim okudu, kim okumadı, bana hiçbir geri bildirim gelmedi.

Şule: Önemli olan kaç kişinin okuduğu, zaten niteliğini bilemezsin. Diğer kitapların ne kadar sattı?

Eylem: Büyük Tufan 26 kez okunmuş, çok az bir oran. Bu tanınmamakla ilgili.

Şule: Kitaplarını hep E Kitap formatında mı çıkarıyorsun? Satın almıyorlar öyle mi?

Eylem: Büyük Tufan ve Tuzaklar basıldı. Büyük Tufan'ın okunma sayısını Kitap Yurdundan öğreniyorum. Tuzaklar 1000 tane basıldı ama okunma sayısını bilmiyorum. Çok geri bildirim geldi bana bu kitapla ilgili. Yazdığım bir öykü yüzünden iletişimlerini kesmek isteyen insanlar oldu. Hayatımı etkileyen olaylardı bunlar.

Şule: Bu konularda da eş-dost ilişkileri çok önemli oluyor. Bazıları kitabını almasını istiyor ya da başkaları yardımcı oluyor.

Eylem: İşte o işi hiç başaramam.

Şule: Bu kitap daha güzel okunmuş. 300 okuyucu önemli, niteliğini bilemesek de. Kitapların seslendirilerek herhangi bir kütüphaneye verildi mi?

Eylem: Büyük Tufan, tanıdığım seslendirmen Mavisel Yener aracılığıyla TÜRGÖK'te başka bir seslendirmen tarafından seslendirildi. Tuzaklar GETEM'de Engin Yılmaz tarafından, başka bir versiyon da başka bir seslendirmen tarafından seslendirildi. Metin hali de var orada. Vızılı Flüt Isık kitapcumhuriyeti.net'te E Kitap halinde var. Pdf halinde orada olduğu için başka bir kütüphaneye vermem doğru değil. Yasal da değil. Eylem Yurtsever Kitap Cumhuriyeti diye yazsanız çıkar. Linkini belki dergiye de koyabiliriz.

Şule: Umarız, daha iyi koşullarda yazarsın ve okunurluk oranı da artar.

Eylem: Bu arada Vızılı Flüt Isık kitabı bedava. Kitap Cumhuriyeti'nin misyonu bu. Normalde orada geçmiş romanlar yayımlanıyor. Benimki ilk telif hakkı verilmiş roman.

Şule: Seni kompozisyon yarışmalarındaki derecelerinden de tanıyoruz. Dergimize katıldığında Umudun Kadınları olduğu için kadınlık konularına da ilgin olduğunu ve bu konuda da kendini geliştirmek istediğini söylemiştin. Bu konuda neler yapıyorsun? Kadın hareketi meselesinde neredesin acaba?

Eylem: Kendimi toplumsal cinsiyet konusunda geliştirmeye çalışıyorum. Bu tür kitapları çok okuyorum. Kitap okumak, birçok insana basit bir eylem gibi gelebilir. Okuyunca olayları öğreniyorsun. İlk bilgimi, Bell Huks'un 'Feminizm Herkes İçindir' kitabını okuyarak öğrenmiştim. Bu işe giriş yapmıştım. Feminizme insanların çok fazla önyargısı var. Benim de saçma sapan önyargılarım vardı. Önyargıların olmasının pek çok sebebi var ama oraya girmek istemiyorum. Feminizm herkes içindir aslında. Bu kitabı öneriyorum. Son zamanlarda kadın yazarların kitaplarını çok okuyorum. Sadece feminizmle, toplumsal cinsiyetle ilgili değil. Sanatta ve edebiyatta çok önemli bir teşhis olduğunu düşündüğüm bir durumu dergi aracılığıyla söylemek istiyorum. Kadın olduğu söylenenler tarafından yürütülen iki akım var. Birisi; inanılmaz bir biçimde kadınlığın hafifletildiği, alçaltıldığı bir akım. Daima bir erkek olur. 'Grinin Elli Tonu' gibi yapıtlar. Sadomazoşizmden başlar. Adam istekli kadın yetiştirir. Kadınlığın bir sürü özelliğini aşağılar bu tür edebiyat yapıtları. Bunlar hiç de az değil. İnanılmaz bir satış pr'ı var.

Şule: Önyargıları kaşındığı için olabilir.

Eylem: Bu çok tehlikeli. Çünkü insanlar her şeyi deneme peşinde. Muhafazakâr bir insan olmak istemiyorum. Onun için bunları okudum. Belli bir yere kadar doğru bir yerden başlayıp gidiyorlar. İşin tehlikesi de bu. Kendi isteğiyle tasma vermeye kadar işi götürüyorlar. Diğer bir akım daha var. Vızılı Flüt Isık kitabımı, bu akımı çok okuduğum ve çok etkisinde kaldığım için bu akımın temsilcisi olma amacını güderek yazdım. Dolaylı olarak yaptım bunu. Zaten doğrudan bir amaç gütmek, bir yazarın sanat yapanın işi olmamalı. Bu akım, kadınların birer birey olarak kendilerini güçlü hissetmelerini temsil eden bir akım. Ama bunu dikte ederek, didaktik bir üslupla değil, sadece canı yandığında "Canım yanıyor" demek tabiri caizse. olanı söyleyerek, olanı yazarak

ve olanı çizerek tüm kusurlarını dile getirmek. Bu tür karakterlerin bir sürü kusurları vardır. Yapmacıkla yapılacak olaylar değildir. Bu tür sanatsal yapıtlar, toplumsal cinsiyetin işlenmesi için çok önemli oluyor. Bu dergiyi okuyorsanız, bu tür olgularla ilgileniyorsunuz demektir. Kendim yazdığım için değil, kurgusal bir yapıt okumak istiyorsanız, kitabımdan devam edebilirsiniz. Umarım kitabımı övmek şeklinde anlaşılmamışımdır.

Şule: Dergimizin Sanatın Kadın Sesleri köşesinde, böyle bir kitap tanıtılabilir. Bunu köşemizi hazırlayan Selvet Bayraktar Tokat arkadaşımıza önerelim. Son olarak dergimize ileteceğin mesajları da almak istiyoruz.

Eylem: Dergiye yazıyorum zaten. Muhtemel bir mesajım olursa, orada da yazarım. Bu söyleşide beni dinlediğiniz için çok teşekkür ediyorum. Umarım sıkılmamışsınızdır.

Şule: Sevgili Umudun Kadınları izleyicilerimiz, Eylem Yurtsever'i tanıyordum ama bu kadar ayrıntıyı bilmiyordum. Son derece dolu dolu bir arkadaşımız. Herhalde bu kadar işi yaparken, 7-24 çalışıyor, hiç uyumuyordur. En kısa sürede kitaplarını da tanıtalım. Dergimizin gönüllüsü olmaya devam etmesini de rica ediyoruz kendisinden. Eylem gerçekten bayağı bal veren bir arıymış. Başka bir Arı Kovanı köşemizde buluşmak dileğiyle.

6 Ağustos 2024

KAYNAK

<https://kitapcumhuriyeti.net/>

TÜRKÇEM NE YAPTIKLAR SANA?

YAZAN: Fatma Işık KAYA (Fadime)

fadime.62@gmail.com

Güzel Türkçeme aştığım. Elimden geldiğince dilimi gerek konuşurken gerek yazarken en düzgün şekilde kullanmaya gayret ederim.

Ben TRT çocuğuyum. Kendimi bilmeye başladığım 60'lı yılların ortalarından 2000'li yılların başlarına kadar okulum oldu TRT. Özellikle radyo. Ülkemizde çoğunluğu kısıtlı koşullarda yaşamak zorunda olan kördeşlerim gibi benim de sanatsal ve kültürel ihtiyaçlarıma yanıt verirdi o güzel kurum. Dolayısıyla, hayatıma giren herkesin çok takdir ettiği düzgün Türkçemin mimarı eski TRT'dir.

90'lı yıllardan itibaren özel radyo ve televizyonların hızla yaygınlaşması, çok güvendiğim Türk Dil Kurumundaki yazın ve imla kurallarında saçma sapan değişiklikler yapma sevdası güzel Türkçemde bozulmaların da başlangıcı oldu. Ve üzülerek yazıyorum ki, paramızdan altı sıfır atılalı

onca yıl geçmesine rağmen hala bir liraya bir milyon, bin liraya bir milyar lira demekten vazgeçemeyen yurdum Aziz Nesinlikleri, dilimize giren acayıplıkları inanılmaz bir çabuklukla benimseyiverdiler.

90'lı yılların sonlarına kadar kimse kuzen sözcüğünü kullanmazdı. Bilmezdi zaten. Halaoğlu, dayıkızı, amcaoğlu, teyzekızı, kimi zaman da yeğen denirdi.

O canım sözgelimi oldu atıyorum. Varsayalım, diyelim ki, örneğin sözcükleri de sıkça kullanılırdı ama kimse atmazdı. Ne atıyorsun kardeşim?... Top mu, tüfek mi, taş mı, yoksa inşaat temeli mi?...

Biz haftasonunu birleşik yazardık, oldu ayrı ayrı hafta sonu. Tek kanallı, siyah, beyaz televizyonlarımızda cumartesi, pazar günleri, öğleden sonraları o çok sevdiğimiz programlar başlarken ekranda kocaman harflerle HAFTASONU yazardı. Bir de magazin gazetemiz vardı HAFTASONU adında. Her haftasonu paylaşımlarında özellikle dikkat kesiliyorum, mutlu bir haftasonu diliyorum mu yazmışlar, mutlu bir hafta sonu diliyorum mu?...

Birleşik olarak suluboya, kuruboya, yağlıboya, karakalem yazardık. Şimdilerde; sözcükleri ayırmışlar, sulu boya, kuru boya, yağlı boya, kara kalem yazıyorlar ve cinlerimin tepemde toplantı yapmalarına yardımcı oluyorlar. Üyesi olduğum resim gruplarındaki paylaşımlara kulak attığımda özellikle teker teker okutuyorum bilgisayarıma, suluboya mı yazmışlar, sulu boya mı?... Yağlıboya mı, yağlı boya mı? diye. Bu resmen saplantıya dönüştü bende.

Ağabey yazar, konuşma dilimizde abi derdik. Yazarken de abi yazılmaya başlandı hiçbir rahatsızlık duyulmadan.

Bizler heyecanlanırdık. Heyecan yapmazdık.

Paniğe kapılırdık. Panik yapmaz, panik olmazdık.

Rakamları yazı olarak yazdığımızda; birleşik olarak onbir, yirmiiki, yetmişbeş yazardık. Bir metinde, ayrık olarak on bir, yirmi iki, yetmiş beşe rastlayınca o metni yazanı falakaya yatırıp, o sayılarca vurmak vurmak istiyorum.

Kendine şair, yazar payesini verenlerde bile rastlamışımıdır. Tüm de'ler ve da'ları, ki'leri ayrı ayrı yazıyorlar. Her 'de'yi ayırarak ben de de var değil, birinci 'de bitişik ikinci 'de' ayrık olarak bende de var. Sen de de yok muydu değil, sende de yok muydu diye yazardık biz. Çünkü dahi anlamında kullanıldığı zaman ayrılmalı de'ler ve da'lar. Yani bende dahi var yazmak yerine, bende de var yazılmalı. Ama nerdeeee!... Bende ki, sende ki gibi 'ki'yi ayırarak yazmazdık. Birleşik olarak bende ki sendeki yazardık. Ki'ler; dedim ki, ola ki, bilmelisin ki derken ayrılırdı.

Haaa, unutmadan belirteyim ki, biz bitişik olarak birşey, herşey, bugün, hergün yazardık, şimdilerde onlar da ayrı ayrı yazılır oldu beni çileden çıkarmak istercesine.

Bir buluşma ayarlanacağı zaman, saat 05.00 gibi ya da saat 08.00 gibi falanca yerde buluşalım diyorlar. O gibi bir türlü anlamlandıramamışım. Buluşmalar sabahın köründe değil, akşamüstü (akşam üstü değil) olacağına göre, saat 17.00 ya da 20.00'de, falanca yerde buluşalım demek daha doğru olmaz mı? Bizler sularında sözcüğünü kullanırdık. 15.00 sularında. 18.00 sularında gibi. Bunu da anlayamamışım. Neden sularında?... Saatlerin suyu mu var?... Sularında sözcüğünün neden kullanıldığını bilen birileri varsa ve beni de aydınlatırsa çok sevinirim.

İnsanlar herhangi (her hangi değil) bir konuda tartışılar laf çarpıştırmaya başlarlar. Konuyu bir başkasına aktarıırken; “hadi ordan be!...” yaptım. “Gitsene başımdan!...” yaptım. “Oooofff yaaa, yeter!...” yaptım diye anlatırlar. Yapmadın kardeşim. Dedin, söyledin, çıktın.

Tartışmak kavga etmek anlamında kullanılır oldu. Oysa bir konu üzerinde fikir alışverişinde bulunmaktır tartışmak. Kimi zaman babamla fikir ayrılığına düşeriz. İkimizin de fikri değişmeyeceğine göre sözü uzatmamak yerine “Tartışmayalım bu konuda.” dediğimde babam; “Sen kimsin ki benimle tartışacaksın?...” deyiveriyor. Oysa büyüklerimle, hele hele babamla kavga etmek asla haddim olamaz ama ne yazık ki yaşı 80'leri geçmiş büyüklerimiz bile alışıyolar dilimizdeki bozulmalara.

Neyse ki sınırlarımı zıplatan ‘hayret bir şey’ unutulmaya yüz tuttu. Hayret bir şeysin adında şarkı bile yapmışlardı. Yaşlılardan küçücük çocuklara kadar herkesin ağzına sakız olmuştu hayret bir şey.

Şu kız arkadaşı, erkek arkadaşına da ‘taktım ben’ en fenasından. Türkçemizde mis gibi sevgili sözcüğü dururken neden böyle zıvalıklara meydan verilir hiç anlamam. Ayşe, Selma, Tuğçe benim kız arkadaşım, Ali, Mehmet, Mert erkek arkadaşımıdır. Eğer Ali, Mehmet ya da Mert'le arkadaşlığım aşka dönüşürse benim sevgilim olur erkek arkadaşım değil. Öz be öz Türkçesi budur.

Yemek, içmek nasıl doğalsa vücudun yenilenleri, içilenleri sindirip, kalıntıları boşaltması da o kadar doğal değil mi?... Eskiden insanlar helaya, ayak yoluna ya da tuvalete giderlerdi. Şimdilerde lavaboya gidiyorlar kardeşim. Tuvalet başka, lavabo başka. Sanırsın hacetlerini lavaboya yapacaklar, üzerine de ellerini yıkayacaklar. İnsancıklar konuşmalarıyla birbirlerini rahatlıkla kırabilir, en sevdiklerinin ardından atıp, tutup, gıybet edebilirlerken en doğal ihtiyaçları olan tuvalet ihtiyacını ifade etmeye utanıyor, lavaboya gideceğim diyorlar.

Hele şu eskiden çekinmeden kullandığımız, herkesin normal karşıladığı, günümüzde farklı anlamlar yüklenerek kazara kullanıldığında hemen kikir kikir gülmelere sebebiyet veren sözcükler beni zıvanadan çıkarıyor vesselam.

Kuş diyemiyorsunuz rahatlıkla. “Kuş aldım, kuşum çok sevimli, kuşum öldü, kuş gördüm” diyemiyorsunuz artık. Cinsel organlara da kuş deniyor ne yazık ki. Sinirden çatlıyorum ama elimden bir şey gelmiyor.

Sevişmek sözü yalnızca cinsel ilişkiye indirgendi. Hiç yadırganmazdı bir erkek, başka bir erkek arkadaşından söz ederken; “biz onunla çok sevişiriz ya da kim bilir şimdi nerelerde?... Çok sevişirdik kendisiyle.” dediğinde. İki genç birbirine aşıkça, gençler sevişiyorlarmış denirdi ve kimse ağzını küçük dilini gösterecek kadar açıp gülmezdi.

Koymak sözcüğü de ne yazık ki cinsellikle anılır oldu. Tutmak, yapmak, vermek, kaldırmak, yalamak bile.

Günümüzde biri kazara bir sopa, kapı kolu, salatalık, patlıcan gibi herhangi bir nesneyi tutmuş olsun. Hemen diğeri oradan atılır: Herkesin tuttuğu kendine. Hahahahaaaaa!...

Üniversiteyi bitirip, doktora yapan biri rahatlıkla “Doktora verdim” derdi. Ama şimdi: “Doktora mı verdiinnnnn!... Hahahahaaaaa!...”

Kendimi bildim bileli dondurma ya bir özel dondurma kabına konup, kaşıkla yenir, ya da külaha konur, yalayarak yenir. Bu gayet doğal değil mi?... Değil efendim değil. “Dondurmayı kaşıkla mı yersin, yala yarak mı?... Hahahaaaaaa!...”

Gençlik yıllarımda benim de zaman zaman güldüğüm olurdu ama artık gerçekten midem bulanıyor, sinirlerim bozuluyor. Hele bir de “Türkçe lastik gibi. Nereye çeksen oraya gidiyor demezler mi!...” Kardeşim senin niyetin bozuk. Türkçe ne yapsın?

Bir ülkeyi yok etmek istedikleri zaman önce dilinden başlarılarmış. Yazacak o kadar çok şey var ki bu konuda. Hepsini yazmaya kalksam ne benim gücüm ne de bilgisayarımın kapasitesi yeter.

Düzeysizlikten, şımarıklıktan hiç hoşlanmayan canım, biricik ATATÜRK BABAM, onca önem verdiği, üzerine titrediği, mümkün olduğunca sadeleştirip, özüne döndürmeye, yabancı sözcüklerden arındırmaya çalıştığı güzel Türkçemizin düşürüldüğü durumu, hele hele argoya, cinselliğe malzeme yapıldığını görse ne yapar, ne düşünürdü acaba?...

22-Haziran-2021-Salı

DUYGULARIMIZI İFADE EDEBİLİYOR MUYUZ?

NE YAPTINIZ OĞLUM BU PARALARI?

YAZAN: Menekşe KOÇAK

meneksekck06@gmail.com

Bu soruyu Balıkesir belediye başkanı Ahmet Akın, 6 kere kredi çeken, ama Balıkesir halkının sağlıklı ve ucuz suya kavuşması için hiç alt yapı çalışması yapmayan eski Balıkesir Su İşleri Kurumu yönetimine soruyor:

“Ne yaptınız oğlum bu paraları?”

Bu yazıda istedim ki çocuklarımızın eğitimine bizim ve devletin harcadığı parayı birlikte hesaplayalım ve “Ne yaptık biz bu paraları, nerelere harcadık ve sonuç ne oldu?” diye soralım.

Uzun zamandır ülkenin her bir ferdi, akıl tutulması yaşıyor. Sadece geçmediği köprüye, kullanmadığı havaalanlarına, otobanlara para ödemiyo; sağlıksız olduğunu bildiği gıdaya, çağdışı eğitim sistemine, ulaşamadığı sağlık hizmetine de para ödüyo.

Aslında ülkede yıllardır algı yöntemi ile örtülen gerçeklerin üzerindeki sis perdesi kalkmaya başladı. Bugün, insanların evlenmek, ev sahibi olmak, eğitimini aldığı işte çalışmak gibi çok sıradan istekleri bile hayal oldu; çünkü yolun sonuna gelindi. Her son yeni bir başlangıcın doğumunu hazırlar. Ve doğumlar her zaman zor ve sancılı olur.

Bu nedenle herkes içine sürüklendiği anı kurtarma çabasından sıyrılmalı. “Bugünü kurtardık şükür, yarına Allah kerim “demek yerine; “Neyi, nerede, neden yanlış yaptık da bu duruma düştük?” sorularına cevap aramalıdır.

Mesela birçok aile, çocuğunun üniversite mezunu olması için milyonlar harcıyo. Bunu yaparken mezun olduğunda iş bulma olasılığının %1; hatta çok daha az olduğunu biliyo. Ama yine de harcıyo o milyonları... Paradan daha önemlisi çocuğunun altın değerindeki en üretken ve yaratıcı olduğu yaşlarını heba ediyor...

Artık boşa giden kaynakların ne olduğunu hesaplamak ve bu kaynakları verimli şekilde kullanarak yeni bir sistem oluşturmak için kafa yorma zamanı.

Malum benim mücadelem otizmli bireylerin hakları. Bu nedenle ben oğlum Koray özelinden özel gereksinimli bireylerin ailelerine soruyorum; “Çocuğunuz için ne kadar para harcadınız, sonuç ne oldu?”

Koray 20 yaşında ve 3. Kademe özel eğitim iş uygulama okulunda 3. sınıfta okuyor. 14 yıl süren bir eğitim hayatı var. Sizinle birlikte benim ve devletin yaptığı tahmini rakamları birlikte bulalım. Malum enflasyon var; bu nedenle aldığımız hizmetin ortalama ederini bugünkü değeri ile yazarak hesaplayalım:

Benim harcamalarım:

1. İki yıl özel kreşe gitti; ayda 9 bin olarak alırsak iki yılda 200 bin eder.

2. Koray 4 ile 9 yaş arası haftada iki saat evde özel eğitim dersi aldı. Bugün eve gelen eğitimcinin İki ders saat ederini 1.500 TL olarak hesaplırsak, 5 yılda toplam 400 bin TL yakın meblağ tutar.

3. Koray 4 ile 17 yaş arası haftada 4 saat özel spor eğitimi aldı. Saati 400 TL, haftada 1600 TL eder. Koray 13 yıl spora devam etti toplam 1 milyondan fazla eder.

4. Otizmde umut tacirlerinin ağına her aile düşer. Ben de düştüm; alternatif tedavi, terapi ve takviye için de 500 bin lira harcadığımı rahatlıkla söyleyebilirim.

Birlikte toplayalım 200 bin kreş, 400 bin özel eğitim, 1 milyon spor eğitimi, 500 bin alternatif yöntemler toplam 2 milyon 100 bin lira harcamışım ki ben fiyatları bugünkü piyasanın oldukça altında tuttum. Çünkü otizmlili bireylerin eğitimi söz konusu olunca fiyatlar dudak uçuklatıyor. Benim bir evim vardı. Koray'ın eğitimi için sattım, annemle yaşamaya başladım.

Otizmlili bireylerin eğitimine devletin harcadığı parayı hesaplarken çok ayrıntılı fiyat belirleyemeyiz. Çünkü özel eğitim okullarında servis, yemek gibi giderlerin bedelini net olarak bilemeyiz. Yine MEB' e ücretli öğretmenin maliyeti asgari ücret artı vergi tutarı iken; kadrolu öğretmenin 45 -55 bin TL maaş ödemesi ve vergi gideri var.

Biz fazla ayrıntıya girmeden Koray'a devletin harcadığı parayı hesaplayalım.

Koray ana okuluna, kaynaştırma öğrencisi olarak iki yıl gitti. Ana okulu sınıfında 20 ile 30 arası öğrenci olur; biz sınıfta 25 öğrenci olduğunu kabul edelim. Anaokulu öğretmenin maaşını ek dersi de ekleyerek 50 bin TL olarak ele alalım yılda 600 bin TL eder. Yani devlet Koray'a ana sınıfında kaynaştırma öğrencisi olarak iki yılda 50 bin TL ödedi.

Lütfen bundan sonraki maliyet giderlerindeki artışa dikkat edin. Toplumu eğiterek özel gereksinimli bireyleri kapsayıcı eğitimin için öğretmen tutmanın hem maddi hem de manevi yönden ne kadar zorunlu olduğunu anlayacaksınız. Çünkü otizmde devlet iki öğrenciye bir öğretmen tahsis etmek zorundadır.

Devlet Koray ve sınıf arkadaşına 12 yıl süren öğrencilik hayatında 6 kadrolu, 6 da ücretli öğretmen atadı. Kadrolu öğretmen için sadece maaş olarak ayda 55 bin TL den 72 ayda 4 milyon TL; ücretli öğretmen için de ayda 17 bin TL den 60 ayda 1 milyon TL civarında ödeme yaptı.

Özel eğitim öğrencilerine devlet servis hizmeti veriyor ve Koray 12 yıl bu hizmeti aldı. Bu hizmeti de aylık 2 bin 500 TL olarak hesaplayalım. Devlet 90 ayda toplam 275 bin lira ulaşım ödemesi yaptı.

Özel eğitim okullarında öğle yemeği verilir. Günlüğü 50 TL den ayda bin TL, 7 yılda 630 bin TL eder.

Ayrıca bina yapımı, araç gereç, ısınma, aydınlanma, temizlik, idari personel gibi pek çok gider vardır. Bu giderler için de 14 yılda 500 bin TL ödendiğini kabul edelim. Tüm giderleri topladığımız Koray için harcanan miktar 4 milyon TL civarındadır.

Koray, özel eğitim ve rehabilitasyon merkezine 17 yıl boyunca gitti. Devlet bu kurumlara ayda 4.500 bin TL ödeme yapıyor; 17 yılda ödenen miktar 1 milyon TL eder.

Sonuç olarak benim ve devletin harcamalarının toplamı 7 milyon 800 bin TL eder ki bu neredeyse en alt sınırdan yapılan bir hesaplama. Bu paraları harcarken hedefimizi Koray'ın bağımsız yaşayabilmesi, topluma uyum sağlayabilmesi ve mümkün olduğunca üretime katılmasıydı.

“Peki, 7 milyon 800 bin TL harcayarak elde ettiğimiz sonuç ne?”

Koray bana tam bağımlı, yoğun öfke nöbeti nedeniyle sosyal yaşama katılamıyor, kendini ifade edemiyor.

“Peki bu sonuç sadece Koray’a özgü mü?” Maalesef hayır. Devlet ve aile olarak devasa paralar harcıyoruz ama engelli bireyleri sosyal hayatta ve iş hayatında çok ama çok az görebiliyoruz.

“O zaman ne yaptık biz bu paraları?”

Maalesef boşa harcadık, harcıyoruz, harcamaya da devam ediyoruz.

Bu akla ziyan gidişe dur demek için adalet, sağlık, eğitim, tarım yani her alanda boşa harcanan para net olarak belirlenmelidir. Bu kaynakları verimli ve hedefe götüren sistemlerde kullanmak için arayışa girmek gereklidir.

Mesela Cumhuriyetin ilk yıllarındaki köy enstitüleri modeli, çağın ihtiyaçlarına göre yapılandırılarak eğitim sistemini verimli hale getirmede bize rehber olabilir.

Özel eğitim de ise sil baştan Türkiye’ye özgü bir model geliştirmek gerekir.

Ben “Özel eğitimde doğru model nedir?” sorusunun cevabını gelecek yazılarımda sizinle bulmaya çalışacağım. Yani 7 milyon 800 bin TL.’nı doğru kullanmak ve sonuca ulaşmak için yapılması gerekenleri anlatmaya çalışacağım.

Bu nedenle gelecek yazımda önce sakat, engelli, özel gereksinimli birey gibi sürekli değişen kavramlar ve bu değişimin altındaki psikolojik nedenler üzerinde duracağım. Gelecek yazımızda buluşmak dileğiyle...

19 Eylül 2024

KADINLARA KARŞI NEFRET DİLİ KULLANMANIN BİR BAHANESİ OLAMAZ YAZAN: Cumali ASLAN

cumaliaslanofficial@gmail.com

Kadınlara karşı nefret dili kullanmak giderek yaygınlaşıyor. Nefret dili, din, etnik kimlik, cinsiyet ve ekleyebileceğimiz farklılıkları hedef alan ve ön yargılara dayalı olan olumsuz, saldırgan, ötekileştiren ifadelerdir. Kadınlar maalesef nefret dilinden en çok etkilenen grupların en başında geliyor.

Kıt akıllı, kadına fikrini sorar gibi yap ama dinleme, erkek düşkün, yırtık, erkek gibi karı, eksik vb. söylemler, kadını düşünsel dünyasından tutun da cinsel yaşamına kadar kuşatan ve yaşam alanını daraltan söylemlerdir.

Nefret dilinin en acı veren kısmı ise deyimlerimizi de kuşatmış olması. Saçı uzun aklı kısa, elinin hamuruyla erkek işine karışma, kenara bak bezi al anaya bak kızı al vb. bu duruma örnek deyimlerdir. Bu da gösteriyor ki tüm kurumlara iş düşüyor. İnsanımızı eğitmesi, kadınların yaşam motivasyonu ve öz güven açısından destek alacağı birimlere ulaşabilmesi, bu ve benzeri deyimlerin deyimler sözlüğünden çıkarılması, topluma öncülük eden aydınların ve siyasetçilerin kadın figürünün hayatlarını iyi noktalara taşımalarındaki rolü vurgulaması başlıca girişimler olabilir. Tabii ki bunlar belirli gün ve konuşmalarda değil, muhabbet havasında olan konuşmalarda özellikle vurgulanmalıdır.

Çok iyi biliyorum ki "acıyan yanınızı" göstermeniz gereken en güzel insan bir annedir. Buradan bakınca bu nefret dilini siz annelere şikâyet etmek ve sizden bir yardım almak istedim... Çünkü yarını kuracak olan çocuklarımız sizin koynunuzda ve yine sizin kokunuzu soluyarak hayata ilk adımlarını atıyorlar... Çocuklarımızı ayrımcılığa karşı durmak konusunda bilinçli yetiştirmeliyiz. Nefret dili "farkında olmadıkları halde" onların yaşamını kuşatmamalı. Çünkü bu dil kadınlara zarar verdiği kadar çocuklara da zarar veriyor. Hatta bu bakış açısı ile büyüyen bir erkek de kendi yaşamını mutsuzluk çitleri ile kuşatıyor.

Savaşları, yoksulluğu, adaletsizliği, imkânsızlıkları kadınlar çıkarmadı... Oysa bu zorluklar en çok kadınları ezdi... Hatta kadınlar bu zorlukların getirilerine dişleri ve tırnakları ile karşı durdular... Ruhsal ve bedensel zulme ve iftiralara uğramalarına rağmen yaptılar bunu... Hatta acı acı da olsa tebessüm dâhi ettiler.

Bugün aynı üslûp başka bir kanaldan canlı tutuluyor.

Mülteci sorununu eleştirin lakin Suriyeli kadınların mahremiyetine dil uzatılmasını reddedin. Çünkü dün "sinemamızda dâhi" Hristiyan Rus kadını bu dile layık görülürken bugün Müslüman Suriyeli kadınlar bu dile layık görülüyor... Çünkü burada "nefret dili kültürüne sahip insanlar için" kadının hangi dinden veya ırktan olduğu önemli değil! Onlar için önemli olan bu dili bir şekilde meşrulaştırmak... Nefret dilinin öznesi her zaman kadın, ancak gündeme göre milliyeti ve dini değişiyor.

Buna dur demek ve bu bilince sahip çocuklar yetiştirmek bizim elimizde.

Kısacası hiçbir kadının, hiçbir şekilde nefret diline maruz bırakılmasına izin vermeyeceğiz. Zaten buna izin verdiğimiz zaman o dil dönüp dolaşıp bizi de vuruyor. Dünya'nın herhangi bir yerinde acılara maruz bırakılan bir kadın varsa lütfen aynı hassasiyetle karşı duralım. Çünkü nefret dilini kullananların ortak öznesi ve ortak "kirli" bilinçaltı, kadın kimliğidir.

Başta kadınlar olmak üzere emeği ve tebessümü ile dünyayı güzelleştiren bütün insanları selamlıyorum.

DENEYİMLEDİKLERİM

YÜZEYLERİ İYİCE TEMİZLEDİĞİNİZDEN NASIL EMİN OLUYORSUNUZ?

HAZIRLAYAN: Emine KAMÇI

eminekamci@hotmail.com

Biz görmeyenler bir yerin kirli olup olmadığını, bir sebzenin yeterince soyulup soyulmadığını ellerimizle anlarız. Bu listeyi daha da uzatmak olası ama ben bu kadarıyla yetinmek istiyorum.

Herhangi bir yüzeyi temizledikten sonra iyice kurulayın ve bu yüzeyleri yeniden inceleyin. Eğer yeterince temizlenmemişse kurulama işleminden sonra lekeli yüzey kendini belli edecektir.

Örneğin bir patatesi soyduğunuzda üzerinde ufak tefek kabuklar kaldığını ilk etapta anlamayabilirsiniz ama onu suya tuttuğunuzda kalmış olan kabukları daha kolay fark edebilirsiniz.

İşte bu tür püf noktalar bize ve işin daha başında olan arkadaşlarımıza yol gösterici niteliktedir.

Hazır yüzey temizliğinden söz açılmışken ocak temizliğine ilişkin birkaç şey belirtmek isterim. Diyelim ki ocağınız çok kirlendi ve evde de yağ çöz vs. yok. Bu durumda hiç kaygılanmadan işinizi halledebilirsiniz. Nasıl mı? Bir cezve su kaynatarak ocağınızın üzerine dökün ya da sıcak sıcak silmeyi deneyin. İnatçı kirlerin çözüldüğünü göreceksiniz. Cam yüzeyli ocaklara su dökmek mümkün olmayacağından sıcak suyla silmek yeterlidir. Çünkü cam yüzeylerin temizliği diğer yüzeylerden daha kolaydır.

Son olarak parmağımı kırdığım dönemlerdeki bir deneyimimden söz etmek istiyorum. Kırığın çabuk kaynaması için kasaptan bir miktar kemik alarak haşladım. Bazı araştırmalar, 12 saat kaynaması yönündeydi. Oysa ben bu süreyi çok uzun buldum ve başka bir yöntem denedim. Üzerini örtecek kadar su koyarak kemikleri düdüklü tencerede bir buçuk saat haşladım. Ocağı kapatıp birkaç saat bekledim ve yeniden ocağı açıp kemikleri bir, bir buçuk saat kadar daha kaynattım. Tencere soğumaya başlayınca kapağını açıp kemikleri ayıklamaya başladım. Sonuç mükemmeldi. İlikler, kemiğinden kolaylıkla ayrılıyordu.

Başka bir 'Deneyimlediklerim' köşemizde buluşmak üzere. Deneyeceklere kolay gelsin.

4 Eylül 2024

SANATIN KADIN SESLERİ EYLÜL

HAZIRLAYAN: SELVET BAYRAKTAR TOKAT

selvetbayraktar@hotmail.com

Merhabalar değerli takipçilerimiz, Kitap, sergi, tiyatro ve sanata dair farklı haberlerle yine sizlerle. Önce başlıklar:

'Hikâyesinde Senden Bahsetti' prömiyere hazırlanıyor

Selin YENİNCİ Emmy jürisine seçildi

Yeşilçam'ın usta oyuncusu Sevil ÜSTEKİN hayatını kaybetti

Bir kitap önerisi: Saç Örgüsü

Frida KAHLON'un Günlükleri' ilk kez Türkiye'de

Hikâyesinde Senden Bahsetti' prömiyere hazırlanıyor

İstanbul'un ilk oyunu olan "Hikayesinde Senden Bahsetti", 18 Ekim'de Kumbacı50'de prömiyer yapacak. İlkay Yıldız'ın yazdığı, Ayşegül Bahtiyaroğlu Tekin'in yönettiği ve Gizem Aldemir'in başrolünü üstlendiği oyun, izleyicileri derin bir yolculuğa çıkarıyor. Oyun, beyaz yakalı, iyi eğitilmiş, zeki, komik ve yalnız bir kadın olan Ayşe Parla Soyluer'in hikayesini anlatıyor. Karakter, evinde bir yangın sonrası o geceden geçerken, yangınla ilgili kurtuluş planları yaparken çocukluğu, ailesi ve kendi iç dünyasıyla yüzleşiyor. "Hikayesinde Senden Bahsetti", yalnızlaşmaya itilmiş bir kadının mahrem dünyasını esprili bir dille sahneye taşıyor. Oyundan alıntılarla, Ayşe Parla'nın içinde bulunduğu durumu şöyle özetliyor:

"Pardon, bu işlere tam olarak kim bakıyor? Bu pozitif enerji işlerini soruyorum, hangi departmana bağlı? Göklerden gelen bir kararla geleceğime erişim engeli getirilmiş olabilir mi?"

Aynı zamanda, "Hem öksüz hem yetim hem uyumlu hem de başarılı olamazsınız. Eğer bunların hepsi birden olursanız sizden nefret ederler ve sizi yok sayarlar... Benim de var bir tane görünmez arkadaşım" ifadeleriyle karakterin içsel çatışmaları ortaya konuyor.

Hikayesinde Senden Bahsetti, 18 Ekim'de Kumbacı50'de, ardından 21 Ekim'de Kadıköy Boa Sahne'de izleyiciyle buluşacak.

Oyunun künyesi ise şöyle:

Yazar: İlkay Yıldız. Yönetmen: Ayşegül Bahtiyaroğlu Tekin. Oynayan: Gizem Aldemir. Müzik: Sezen Aksu. Yürütücü Yapımcı: Tunç Zilelioğlu. Afiş Tasarım: Atilla Karabay.

Selin YENİNCİ Emmy jürisine seçildi

Bu yıl 52'ncisi düzenlenecek olan Uluslararası Emmy Ödülleri'nde ödül sahiplerini belirleyecek jüri üyeleri arasında bir Türk de yer alıyor. Oyuncu ve yapımcı Selin Yeninci, Emmy Ödülleri jürisine seçildi ve bu göreve layık görülen ilk Türk kadını oldu. Ödül töreni, 25 Kasım'da New York'ta yapılacak.

16 Ocak 1988'de İstanbul'da doğan Selin Yeninci İzmir Atatürk Lisesi'nde tiyatro bölüm başkanlığı yaptı. 2011 yılında Dokuz Eylül Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi Oyunculuk Bölümü'nden mezun olduktan sonra Haluk Bilginer ile Oyun Atölyesi'nde Macbeth ve Don Juan'ın

Gecesi gibi profesyonel oyunlarda rol alarak kariyerine başladı. Yeninci, Vicdan dizisinde Hande karakterini canlandırdı ve 2012 yılında İstanbul Halk Tiyatrosu'na katıldı. Ayrıca Ah Neriman ve Kaçın Kurası dizilerinde oynadı. Sinemada Olur Olur ve Toz Ruhu gibi filmlerde rol aldı.

Yeşilçam'ın usta oyuncusu Sevil ÜSTEKİN hayatını kaybetti

Kapıcılar Kralı' ve 'Şaban Oğlu Şaban' gibi Türk Sineması'nın pek çok unutulmaz filminde rol alan Sevil Üstekin yaşamını yitirdi. Usta oyuncunun vefatını Film-San Vakfı duyurdu.

Yapılan açıklamada; "Oyuncu Sevil Üstekin'e Allah'tan rahmet, ailesine ve sevenlerine baş sağlığı diliyoruz" denildi.

Sevil Üstekin 1 Aralık 1945 yılında İstanbul'da dünyaya geldi. Üsküdar Amerikan Kız Lisesinde okudu. Muhsin Ertuğrul'un başkanlığında özel bir tiyatro okulunda (LCC Language and Culture Center) 3 yıl eğitim gördü.

1969'da Sersem Kocanın Kurnaz Karısı oyunuyla profesyonel oldu. Bizim Tiyatro, Gazete Tiyatrosu, Ali Poyrazoğlu Tiyatrosu, Gülriz Sururi-Engin Cezzar Tiyatrosu, Nisa Serezli-Tolga Aşkîner Tiyatrosu, Dostlar Tiyatrosu, Şan Tiyatrosu ve Dormen Tiyatrosu'nda çalıştı.

Burada tanıştığı ve kendisi gibi oyuncu olan İsmet Üstekin'le evlendi.

Kemal Sunal ile Kapıcılar Kralı filminde oynadı. 1976 yılından itibaren sinema filmlerinde rol aldı. Şaban Oğlu Şaban, İyi Aile Çocuğu, Garip ve Şalvar Davası filmlerinde de oynadı.

1992 yılında Mahallenin Muhtarları dizisinde 10 yıl süreyle "Müzevir Müzeyyen" karakterini canlandırdı. Daha sonra ise, Koçum Benim, Erkeksen Seyret ve Memur Muzaffer dizilerinde rol aldı.

2010 yılında TRT ekranlarında yayınlanmaya başlayan Yerden Yüksek dizisinde "Ülfet Nine rolünü canlandırdı.

İki kez Avni Dilligil Ödülü kazanan sanatçının, bir de TV ödülü vardır.

Bir kitap önerisi: Saç Örgüsü

Bu kitap Laetitia Colombani tarafından yazıldı. 40 dile çevrildi. 20'den fazla ödül alan Saç Örgüsü adlı roman 2020 yılında Yan Pasaj Yayınevi tarafından yayımlandı. Çaresiz hissedenler, köşeye sıkıştığını düşünenler, o zaman ilk fırsatta okumalısınız bu eseri. Bu, gerçek özgürlüğün söylemle değil; dişle, tırnakla, mücadeleyle gerçekleştirebileceğinin hikayesi.

Üç kadın. Üç hayat. Üç kıta... Tek bir talep: özgürlük!

İtalya. Giulia, babasının atölyesinde çalışan genç bir kadın. Babasının geçirdiği kaza sonrası nesillerdir faaliyet gösteren, aile yadigârı o atölye ile ilgili bir gerçekle karşı karşıya kalıyor. Giulia'nın iki seçeneği var: Ya içinde sıkıştığı koşullardan kurtulmanın yolunu bulacak ya da orada boğulacak

Kanada. Başarılı ve tanınmış Avukat Sarah, çalıştığı hukuk bürosunda uğruna ömrünü harcadığı terfinin arifesinde bir şey fark ediyor: bir hastalık. Tüm kariyer planları alt üst olmak üzere.

Hindistan. Smita, Kast sisteminin en alt tabakası olan “Dalit”lerden biri. Tek bir hayali var: Kızını, içinde buldukları yoksul ve acınacak hayat koşullarından kurtarıp okula gönderebilmek. Birbirlerinden habersiz ve ayrı dünyalarda yaşayan Guilia, Sarah ve Smita’nın hikâyesi bu. Kapağını açacağınız bu kitapla önünüze serilecek olan; birbirlerine ne kadar yürekte ve eşsiz bağlarla bağlı olduklarını bilmeden, kaderlerine razı olmayıp savaşmaya karar veren üç kadının umut ve dayanışmayla dokudukları hayatları.

Bu kitabı okurken ailesini insan dışkısı temizleyerek geçindiren Smita ve onun dünyalar güzeli kızı Lalita’nın öyküsünü öğrenince, “Bir lokma daha,” diyerek çocukların arkasından kaşıkla koşturan, dünyayı kendi çocuklarının etrafında döndüren ailelerin varlıklarına isyan etme ihtimaliniz çok yüksek.

Üç farklı kıtada, üç farklı ülkede, üç kadının özgürlük arayışı, ayakta kalma mücadelesi, erke teslim olmama direnci. Hindistan’da “Dalit” kadınlarının yaşam öyküsünü öğrendikten sonra asla dünkü siz olamayacaksınız. Smita’nın mücadelesi hem düşündürecek hem sömürü düzenini sorgulatacak hepimize. Onun direngenliği, zincirlerinden kurtulmaya çalışan her kadına rehberlik edecek.

Frida KAHLO’nun Günlükleri’ ilk kez Türkiye’de

Türkiye’nin uluslararası marka değerine katkıda bulunmak amacıyla Kültür ve Turizm Bakanlığı tarafından düzenlenen “Türkiye Kültür Yolu Festivali” bir ilke ev sahipliği yapacak. Frida Kahlo’nun Günlükleri Sergisi, Türkiye’de ilk kez Kültür Yolu Festivali kapsamında 28 Eylül’de İstanbul Grand Pera Tarihi Bina’da sanatseverlerle buluşacak. 20. yüzyılın önde gelen Meksikalı ressamlarından Frida Kahlo’nun kişisel günlüklerinden esinlenerek hazırlanan phygital sergi, aynı zamanda dünyada günlükler özelinde hazırlanan ilk sergi olma özelliğini taşıyor.

Proje Yönetmenliğini Cengiz Ayyıldız ve Koray Özdemir, eş küratörlüğünü Ayşe Demirci ve Dilay Duman’ın yaptığı, fiziksel ve dijitalin bir kombinasyonu olan ‘‘phygital’’ sergi; Kahlo’nun içsel dünyasına ve sanatsal yolculuğuna derin bir bakış açısı sunuyor.

Yapay zekâ destekli kişiselleştirilmiş interaktif deneyim alanlarından dijital enstalasyonlara kadar birçok yeni nesil teknolojinin kullanıldığı sergi ölümünden neredeyse 68 yıl sonra bile ikonik bir figür olarak ışıldayan evrenine dokunma fırsatı sunuyor.

Frida Kahlo’nun günlüklerinde yer alan düşünceler, duygular ve ilham kaynaklarıyla doğrudan bir etkileşim kurma fırsatı sunan sergi, ziyaretçilere unutamayacakları benzersiz bir deneyim vadediyor.

Tutkunun, acının ve sanatın derin izlerini keşfetme fırsatı sunan Frida Kahlo'nun Günlükleri, 26 Ekim'e kadar Grand Pera Tarihi Bina'da görülebilir. Frida Kahlo'nun hem sanatsal dehasını hem de yaşam gücünü kutlayan sergi, 2-30 Kasım'da ise Antalya'da sanatseverlerle buluşacak.

Gelecek sayımızda sanata ve kadına dair yepyeni başarı hikayeleri ve haberleriyle görüşebilmek umuduyla. Sevgiyle kalın.

21 Eylül 2024

SELVİ BOYLUM AL YAZMALIM

ÖYKÜ

BAHAR BİZİM TEK DALIMIZ

YAZAN: Yayla BOZTAŞ KARSAN

yaylaboztas@yahoo.com

Emekli oldu... Yıllardır yapamadığı şeyleri yapacağı, kendi dünyasını kuracağı bir yerdi aldığı bahçeli ev. Çiçek böcek merakı, kentin bıkkınlık veren arsız gürültüsünden kaçıştı...

Alım gücüne uygun evi merkeze uzak, alt yapısı tamamen oluşmamış bir semtte bulabildi....

İsteklerini gerçekleştirme konusunda kendine çok güveniyor ya çevre umurunda değil. Akli fikri sardunya, menekşe, lavanta, olmazsa olmaz begonvilde... Şimdi bohçada sakladığı ne kadar dileği varsa dışarı çıkarma zamanı...

"Evim bahçeli, kapısından yalnızca ben gireceğim," diye seviniyor. "Teras tam çardaklık. "Begonvili de üst kata kadar çıkarırım. Ağaç dikeceğim, sardunyalarm olacak renk. Mor menekşelerim... Yağmur yağarken toprağı koklayacağım. Yapraklardan süzölen su damlacıklarında yüzüme bakacağım." Bu düşüncelerle içi içine sığmıyor taşınma hazırlıklarını yaparken... Bütün amacı az bir emekli maaşıyla yetinerek yaşayacağı sakin bir dünya kurmak

Büyük bir hevesle yerleşti evine. On beş gün sonra, hemen karşısına bir aile taşındı. "Başkalarını rahatsız ederiz çekincesi bulunmayan insanlar galiba... Göreceğiz! Ama benim huzurumu kaçıramazlar, ben kendimi mutlu olmaya adadım..."

Gün (ler) geçtikçe yeni gelenlerin evlerinde yaşanan her şey; kardeşlerin sürtüşmeleri, annenin çocuklarına sözünü geçirmek için abartılı tehditleri, azarları, bıkkınlık ünlemleri komşu evlere ulaşmaya başladı.

Kentin gürültüsünden kaçarken başına gelenden şaşkın. "Büyük konuştum, gördün mü? Ama daha yeni taşındılar, sorunları vardır, düzelecektir elbette," diyor.

Nadiren duyuyor gülüşmelerini, “oğlum, kızım,” gibi sözcükleri bağırarak da söyleseler gürültü saymıyor artık, aralarında ki sevgi sözcüklerinden mutluluk payı çıkarmaya çalışıyor...

Küçücük köpekleri bile, aileden geri kalmıyor, sokaktan geçen herkese tiz, hırçın sesiyle havlıyor, bahçeye yaklaşan kedileri parçalayacak gibi koşturuyor. Sahibi hiç esirgemediği öfkesiyle azarlayıp hatta tekmeleyince susuyor, kulaklarını kısarak bir köşeye sınıyor. Onun adına da üzülüyor; mutsuz insanların mutsuz köpeği diye...

Bağrısmalar artarak sürüyor... Bıkkınlığını toprağa döküyor, toprak kahverengi, komşu kadının çığılıkları kara. Toprak yumuşacık, kadın kaskatı.

Durmadan çiçekler diyor, fideleri iştahla yeşeriyor, tomurcukları yokluyor “Ah işte bir tomurcuk, acaba ne renk, bir açsa da görsem?” “Allah belanı versin Semih.” “Ooh portakal çiçeğim ne güzel kokuyor” “Gözü kör olasıca soykalar, bıktım sizden...”

Bütün güzellemeleri, sevgi sözcükleri küfürlerin altında eziliyor; sevinci kuruyor sardunyanın yaprağıyla, coşkusu kül olup toprağa karışıyor. Kazdığı topraktan solucanlar bile kaçıyor derinlere, o kaçamıyor. Sözcükleri suskun...

Zaman zaman burada ev aldığı için pişmanlık duyup söyleniyor. Eşi ohlanıyor: “Bahçeli ev dedin de başka bir şey demedin, al sana bahçeli ev.”

Komşu evdeki Selime Hanım; altmış yaşlarında, esmer, oldukça kilolu, dudağından sigarası düşmeyen asık suratlı bir kadın. Her an nefessiz kalacakmış gibi hiç kesilmeyen öksürüğü, nikotinin, eksik dişlerinin bozduğu hırıltılı sesi, aksanlı konuşması devamlı kulaklarında...

Evleri çok yakın. Kadın, sabahları hantal bedenini zor taşıyan ayaklarını sürüyerek balkon yıkıyor. Evden çıkan kızına “Gelirken peynirle zeytin getir, bi de yufka; unutma ha! Unutursan akşama zıkkım yersiniz,” diye avaz avaz bağıyor. Her tümcesinde öfke, azar...

Bahçesindeki ağaçlara kuşlar konmuyor artık... Gürültülü konuşmalar, kavgalar, küfürler; evinde, masasında, okumaya çalıştığı cümlelerde, söyleşilerinin içinde hep onlarla.

Evde Selime Hanım’dan başka, yirmi beşlerinde Kenan, on dokuzunda Bahar, ilkokula giden, hep önüne bakan, ezik Semih’çik var.

Anne, bağırarak otorite sağlamak istiyor ama ipin ucu kaçmış bir kere... Çocuklarından saygı görmeyince, daha da hırçınlaşıyor.

Herhalde devamlı işi olan, Bahar. Her gün aynı saatlerde, erkenden evden çıkıp gidiyor. İncecik bedeni, esmer biçimli yüzünde kara gözleri, evinden çıkınca kibarlaşan tavırlarıyla nasıl da güzel. Rastlaştıklarında “Nasılsınız?” derken başkalaşiyor. Annesiyle tartışan, bağırarak hırçın kız yok. Onu görünce olumsuz düşüncelerini ince bir hüznün örtüyor.

Bazı akşamlar çok geç geliyor, “Bu saatte bu semte nasıl vasıta buluyor?” düşüncesiyle kendi adına ürküyor... Bazı geceler ışığı kapatılmış odaların perde aralığından özel bir arabayla

bırakıldığını gören meraklı komşular, sonraki gün fiskos koltuklarına gömülüp çay içerken fısıldaşıyorlar.

Annesinin şimşekleri, devamlı bir işi olmayan, daha çok evde oturan oğlunun üstünde... Sanki Selime Hanım'ın yaşamında ters giden her şeyin nedeni o; garip bir günah keçisi... Duyduğu bağrıışmaların sonunda, demir bahçe kapısının çarpılma sesinden Kenan'ın söylenerek öfkeyle çıkıp gittiğini anlıyor.

Alışverişe çıktığı bir gün, “Adana, İskender, tereyağlı döner, buyrun” diyen ses, Selime Hanım'ın evinden sokaklara taşan “Konuşma kız, kırarım bacaklarını, anan da kurtaramaz seni” ile aynı. Yanından geçerken kebabçının önünde çığırkanlık yaparak müşteri çekmeye çalışan, komşunun oğluyla göz göze geliyor. Onu selamlarken gösterdiği saygı Bahar'ın kibarlığı gibi ev halinden farklı, bir o kadar da acıtıcı. Her ikisi de sanki gürültülü, rahatsızlık veren yaşamlarının ayrımındaymış gibi; “Biz aslında düşündüğünüz gibi değiliz” izlenimini vermek istiyorlar..

Bir sabah bahçeye çıktığında kadının kucığında kundakta bir bebek görüyor. Göz göze geliyorlar. Selime Hanım telaşla açıklama yapıyor... *“İstanbul'daki oğlumun... O ne oldum delisi, şirret karısıyla kavga ettiler. Gelin, 'Senin çocuğuna bakamam, al ne halin varsa gör' diye bebeği hastanede bırakıp gitti. Oğlan da bana getirdi. Ne yapayım şuncacık sübyan ortada mı kalsaydı? Mecburen bakacağım. İşte böyle analar da var. Görüyor musun hocanım?”*

Mantığı, küçücük bebeğini hastane odasında bırakıp giden anneyi kabullenemiyor. Yine de “Ne biçim anneymiş, yazıklar olsun” deyip kadının duygularına ortak olmaya çalışıyor.

Bebeğin gelişyle Selime Hanım kadar, onun da zor günleri başlıyor. Sanki öncesinde kolaymış gibi... Hiç bitmeyen ağlamalar evden sokaklara taşıyor. Bütün eski gürültüye, bağrıışmalara bebeğin acı çığlıkları, onu oyalamaya çalışan, önce sevecen, başaramayınca sinirli, giderek bela okuyan, bıkkın bir kadın sesi eşlik ediyor.

Bir gün bahçede beyaz bir kuzu beliriyor. Birkaç gün içinde kadın, bebek, kuzu, köpek, bahçenin değişmez dörtlüsü oluyor. Küçük yavru Selime Hanım'ı anne yerine koymuş gibi peşinden bir an olsun ayrılmıyor. Kadının bebeği oyalamak için neredeyse hayvana değdirecek kadar yaklaştırıp “Bak mee!” diye seslenmesini bahçeden duyup gülümsüyor. Kuzu da bu oyundan mutlu, kadın ve bebekle uyum içinde; koşturup duruyor...

Ne yazık bu birliktelik hayvanın aleyhine bozuluyor. Koyunlaşıp ergen bir delikanlı olunca onu evin terasına atıyorlar. Sahibine, bahçede özgür koşturmaya alıştığı için demirlerle çevrili üçüncü kat terasında, gün boyunca yalnızlıktan acı acı “mee” diye bağırıp sağa sola koşmaya başlıyor. Yorulup sesi soluğu kesilene kadar... İşte meşhur tekerleme o zaman doğuyor. İşlerden, bebekten, canından bıkmış Selime Hanım, kuzunun hiç dinmeyen melemesine dayanamayıp öfkesinin iyice bozduğu sesiyle “Neeee?” diye yanıt vermeye başlamasın mı? “Meee” ve “Neee?”

Artık sakin yaşam düşüncesi kavgalar, bebek ağlaması, ergen bir koyun melemesi, onu azarlayan kadının hırçın sesinden oluşan bir kakafoniyle bozuluyor.

Bahar gelip hastalanan annesine iğne yapmasını isteyince bir hafta boyunca iğneleri yapmak üzere evlerine gidiyor. Kısacık sohbetlerde; kocasının küçük oğlana hamileyken onları bırakıp gittiğini, ondan bir daha hiç haber alamadıklarını, geçimlerini kızı Bahar'ın sağladığını, büyük oğlunun da ara sıra bulabildiği geçici işlerden eve bir şeyler getirdiğini anlatıyor kadın.

Yaptığı kekten sunmak için, açık kapılarının önüne gelip “merhaba” diye seslendiği gün görüyor Bahar'ın bebeği emzirdiğini... Ani bir hareketle memesinden ittiği bebek kucağından yere düşerek ağlamaya başlayınca Bahar'ı, aylardır sakladığı bu durumda gördüğü için çok üzülüyor, suçlanıyor...

Mutfaktan çıkan kadına tabağı uzatıp “Kek getirmişt看” diyerek çıkmak isterken Selime Hanım, ani bir hareketle kolundan tutup onu içeri çekip kapıyı kapatıyor. “*Gel hocanım gel.*” derken Bahar'a da “*Al piçini, geç yukarı.*” diye bağıyor. Ağır, yorgun bedenini bir çuval gibi kanepeye atarak yanında yer gösteriyor.

“Artık deyiverecem, çok bunaldım, geberdim hocanım. Saklamaktan, kimselere anlatamamaktan, bi taraftan da anlayacaklar diye korkmaktan daraldım. Aylardır yutkundum yutamadım, içimdeki düğümler boğazıma dizildi. Çocuklara bağırdım, bebeği azarladım, köpeği tekmeledim, kuzuya hırslandım. Sonunda hasta oldum, biliyosun... Bu çocuk oğlumun dediğimde ben sana yalan söyledim. Bu bebek Bahar'ın hocanım, bu bebek Bahar'ın.

“...”

Bu benim kız Almanya ile iş yapan bir şirkette çalışıyor. Bizim geçimimiz onun elinden. Patron kızıma çok iyi davranıyor. ‘Seni pek beğeniyorum, annenle tanışmak istiyorum’ diyor. Hatta işi uzayınca birkaç kez eve de bıraktı. Bir keresinde bize yemeğe bile geldi. Görünüşü efendiden bir adam. Ondan sonrasını ben bilmiyorum, aralarında nişan mı ne yapmışlar? Almanya'da işlerim var halledip geleyim, evleneceğiz demiş. Sık sık Almanya'ya gidermiş zaten. Benim aptal kızım da ‘Nasıl olsa evleneceğiz’ diye o boku yedi heralde...

Ben öğrendiğimde dellendim. Yer yarılrsa da yere geçsem dedim, kızın saçını başını yoldum, oğlanlardan sakladım, nereye kadar... Öğrenince, onlardan da bi güzel dayak yedi. Buraya taşındık, bizi burada kimseler tanımaz diye. Geçimimiz Bahar'a bağlı, işe devam etti. Adama bebeği söyleyince, ‘Tamam evleneceğiz ama önce boşanmam lazım, Almanya'da karım var’ demez mi?’ Nerden bilelim sütü bozuk olduğunu. Madem evlisin ne demeye elalemin evladını kirletirsin değil mi ama?

Karnını sakladık, Allaktan küçüktü karnı... Evde doğurttuk. Sonra da bebek oğlumun dedik. Anlayacağın kuru derede sele gittik hocanım. Kime üzülsem ki, bebeğe mi, Bahar'a mı yoksa kendime mi?

İnsanlar başkasının ayıbından zevklenir oldu. Bizim ezikliğimizden sevinç duymak nasıl bir şey ola ki? Ben anlamam sanırlar ama ağızından laf kapmak için çok uğraşır bu cibilliyetsiz komşular. "Can ne kadar da halasına benziyor, anası olsa bu kadar benzemez ha!" derken bir çakmaları var ki anlatamam. Başımızda erkeğimiz yok. Büyük oğlum İstanbul'da kendi derdinde, it kılı postal bağı... Bu oğlanın işi yok. Gadanı alayım, sen okumuş kadınsın, yüreği eğri değilsin, bizi dile düşürmezsin. Anlarsın beni. Sana açıldım, inan yüreğimin şişi indi, yüküm hafifledi biraz."

Onun sırrını taşımak gibi ağır bir sorumluluk yüklenmişti birkaç dakika içinde. Bir şeyler söyleme gereği duyarak sordu:

"Babalık davası açtınız mı?"

"Açacağız ama adam evli, hem kabul etmiyorum demiyor ki namussuz. Mezhebi geniş herif. 'Boşanayım evleneceğiz' diyor. Ne zaman? Bellisi mi var? Bak Can yaşına dayandı. Bahar bizim tek dalımız. O olmasa aç kalırız. Mecburen işine devam ediyor. Bari işinden olmasın diye de adamı ürkütmek istemiyoruz."

Son cümle içini acıtıyor, Bahar'ın geleceği hazırlanmış gibi. Ürkmesin diye adamın üstüne gitmemek... Bahar evlenemezse ne olarak kalacak adamın yanında? İşinden olmaması için ne yapması gerekecek? Karın doyurmak için her şeye katlanan bir yaşamı mı olacak bu incecik, narin kızın?

"Olur böyle şeyler. Üzülme. Sen torununa bak, ne kadar da güzel," derken omzunu sevgiyle okşarken bütün gün dönüp dolaşan hantal bedenine, eksik dişlerinin daha çok yaşlandırdığı yüzüne bakıyor.

Sonraki aylarda aynı gürültüler, kavgalar, haykırışlar sürerken kuzucuk kavurma, bebek çocuk olurken, küçük oğlan ortaokula başladı. Bahar, sabah gidip akşam dönmeye devam etti. Selime Hanım çocuk, süpürge, sigara, öksürükle yaşamayı sürdürdü.

İlişkileri, ara sıra yaptığı özel bir yemekten ikram edip yalnızca günaydın, nasılsınla kaldı. Paylaştıklarıyla ilgili hiçbir şey sormadı... Selime Hanım da konuyu bir daha açmadı.

İki aylığına hasta annesinin yanına gitti. Döndüğünde komşu ev boştu...Selime Hanım ve çocukları; kırılğan duruşu, kara gözleri, küçücük kadın bedeniyle Bahar; başını önünden hiç kaldırmayan Semih; kavruk, delikanlılığına sığamayan Kenan yoktu....

Tek bir yeşilin, yabani otun bile olmadığı bahçe, demiri paslanmış, kanadı kırılmış bahçe kapısı, kirli pencere camları öylece bekliyordu. Bütün çığlıklar, bağırmalar kesilmiş... Gürültüsünden bunaldığı ev bu kez sessizliğiyle ürkütüyordu onu.... Gölgesiz ağaç, küllenmiş ateş, suyu kesilmiş bir değirmen gibi... Suskun, yabancı...

YÜREĞİMİZDEN TAŞANLAR

ŞİİR

BURDAN YAK

YAZAN: Melike KORDON

kordonmelike59@gmail.com

BURDAN YAK

Geçenlerde sokakta, nara atarken görmüşler seni

Sarhoşmuşsun sanırım

Melahat diye bağırılmışsın hep

Fakirin ölüsü, zenginin orospusu duyulmazmış

Belli ki Melahat

Kenar mahalle dilberi

Aaa lütfen buyur burdan yak

İki sokak aşağıdaki

Menekşe pavyonda çalışmış Melahat

Ayıkken pek anmazmışsın adını

Ne biliyim, sen de kendince haklısın

Unutma ki kimse sınanmadığı günahın, masumu değildir

Öyle konuşuyor, hakkında mahalleli

Senin için,

“İçine ata, ata, ayyaş olur bu” dedilerdi.

Aaa

Lütfen rica ediyorum buradan yak

İyi kadınları herkes sever,

O dediğin mangal gibi köz köz yürek ister.

Yahu bi sor kendine, Melahat hiç böyle yaşamak ister miydi?

Bu yalnız onun ayıbı mı be kardeşim...

Farkında değilsin ama
Acılarımız ahab bizim seninle
Ciğerini bilirim ben o berduşların

Aşk sanma ki şimdi böyle
Aşk, aşksa
Hep kepezelikdir kardeşim.
Melahat'ın bunda suçu yok.
Bu aşkın fitratında var.

Amorti bile çıkmayan kazı kazan gibi
Vakitsiz gelir durur aklına.

Yoo sen bana bakma
Ben kanıksadım artık
Müşteriyle de eskisi gibi içmiyorum
Yooo lütfen burdan yak
Ben senin bildiğin konslara benzemem
Kötü kadınları sevmektir, belki de sanat

Vallahi dedikodu olsun diye değil.
Mahalleliye sordum, sen gelmeden seni
Ne yalan söyliyim güzel çocuksun, ama
Abicim, dünya ahret kardeşim ol
Ben harbiden sevdim seni.

UMUT ŞARKILARI

AÇ SESİNİ

SÖZ: Sertab ERENER

MÜZİK: Ersel SERDARLI

DÜZENLEME: Emre KULA

SESLENDİREN: Sertab ERENER

https://www.youtube.com/watch?v=I9rJSpQ6ojU&list=RDI9rJSpQ6ojU&start_radio=1

AÇ SESİNİ

Bırak kuzeyden essin, soğuk rüzgâr

Cebindeyse ellerim

Dön arkamı uçsun eteklerin

Saçların yüzüne değsin

Bırak üstüne yağsın, soğuk yağmur

Kuruysa kirpiklerin

Varsa başına buyruk hayallerin

Varsın gök delinsin

Şarkı şiir ol yaz dizeni

Gürültü yap sil düzeni

Susma açık et kendini

Üç maymun olma yeter ki

Ses seda ol tak fişini

Aç ışığı kur sahneni

Müzikler sahibin sesi

Bırak bir şey san kendini

Hayat bilmediğin bir şarkı

Aç sesini aç

Aç sesini aç

Aç sesini aç

Aç sesini aç

Bırak kuzeyden essin, soğuk rüzgâr

Cebindeyse ellerin

Dön arkamı uçsun eteklerin

Saçların yüzüne değsin

Bırak üstüne yağsın, soğuk yağmur

Kuruysa kirpiklerin

Varsa başına buyruk hayallerin

Varsın gök delinsin

Şarkı şiir ol yaz dizeni

Gürültü yap sil düzeni

Susma açık et kendini

Üç maymun olma yeter ki
Ses seda ol tak fişini
Aç ışığı kur sahneni
Müzikler sahibin sesi
Bırak bir şey san kendini
Hayat bilmediğin bir şarkı
Aç sesini aç
Aç sesini aç
Aç sesini aç
Aç sesini aç
Hayat bilmediğin bir şarkı
Aç sesini
Aç sesini
Aç sesini aç
Aç sesini aç